

HURRIYAT

O'zingizni anglat!

Mustaqil gazeta

2018-yil 18-aprel, chorshanba

№ 17 (1079)

1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz

РЕЗЕРВДАГИ ЛЕЙТЕНАНТЛАР

Олий таълим муассасасининг ҳарбий кафедрасида ўқиб, "лейтенант" ҳарбий унвонига эга фуқаролар ҳам ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташи мумкинми? Улар кимга мурожаат қилиши керак?

ЖАР ЁҚАСИДАГИ ОЛИШУВ

Лидерлар бир масалада ҳақ: БМТ санкцияларига эга бўлмаган ҳамда барча халқаро нормаларга амал қилмай туриб, Сурияда ҳам, бошқа мамлакатларда ҳам ҳарбий ҳаракатларни амалга ошириш оғир жиноятдир.

УЙФОҚ ЯШАШ САОДАТИ

Президент Хатирчидаги йиғилишда Навоийдан ғазал айтишни сўрар экан, шундай дедилар: "Мен шоир бўлсайдим"... Бу сўзлар ҳамма ижодкорлар юрагига ёқилган ўт эмасмикин?

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

- ✓ 12 апрель куни Ўзбекистон Республикасининг "Давлат мукофотлари тўғрисида"ги (янги таҳрири) Қонуни матбуотда эълон қилинди.
- ✓ 12 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Тадбиркорлик фаолияти соҳасидаги лицензиялаш ва рухсат бериш тартиб-таомилларини янада қисқартириш ва соддалаштириш, шунингдек, бизнес юритиш шарт-шароитларини яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони матбуотда чоп этилди.
- ✓ 12 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Давлат хизматларини кўрсатиш тизимини жадал ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори матбуотда эълон қилинди.
- ✓ 12 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиев билан телефон орқали мулоқот қилди.
- ✓ 13 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикаси давлат божхона хизмати органлари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди.
- ✓ 13 апрель куни Ўзбекистон Республикасининг "Жамоатчилик назорати тўғрисида"ги Қонуни матбуотда чоп этилди.
- ✓ 13 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Сирдарё" эркин иқтисодий зонасини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди.
- ✓ 17 апрель куни Ўзбекистон Республикасининг "Ўрмон тўғрисида"ги (янги таҳрири) Қонуни матбуотда чоп этилди.
- ✓ 17 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида"ги ҳамда "Диний-маърифий соҳа фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонлари матбуотда эълон қилинди.

► ЁШЛАРГА ОИД ДАВЛАТ СИЁСАТИ – АМАЛДА

Миллий кадриятларимиз ва ёшлар

Термизда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари ўртасида ўтказилган "Наврўз ва кадриятлар" кўрик-танловининг мамлакат босқичи бўлиб ўтди.

Ёш авлод ўртасида миллий кадриятларимизни тарғиб этишга қаратилган ушбу танлов баҳонасида ёшларнинг миллий урф-одат, анъана ва байрамларимиз тўғрисидаги билим ва кўникмаси мустаҳкамланмоқда.

Кўрик-танлов шартларига кўра, иштирокчилар дастлаб атроф-муҳитни асраб-авайлаш мавзусидаги эркин ижодий ишлари тақдимотини ўтказди. Ик-

кинчи шартда ҳаётнинг турли соҳаларига тегишли тезкор савол-жавоблар орқали уларнинг билими синалди. Учинчи шарт бўйича иштирокчилар ўртасида бахру байт бахслари бўлиб ўтди. Якунловчи шартда ўзлари истаган санъат жанрида истеъдодини намойиш этди.

Қизқарли бахсларга бой бўлган танловда Самарқанд педагогика коллежи ўқувчиси Ирода

Турсунова ғолибликни қўлга киритди. Сурхондарё вилоятидаги Халқобод транспорт ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежи ўқувчиси Малика Удамуродова иккинчи, Сирдарё вилоятидаги Янгигер педагогика коллежи ўқувчиси Анара Мансурова учинчи ўринни эгаллади. Шунингдек, "Энг яхши ижодий иш соҳиб", "Энг яхши санъат ижодкори", "Энг яхши ракс ижрочиси" каби ўндан ортқ номинация бўйича ғолиблар тақдирланди.

— Асл миллий байрамимиз Наврўзи олам ва азалий кадриятларимиз

улугъланган нуфузли танловда ғолиб бўлганимдан хурсандман, — дейди Самарқанд педагогика коллежи иккинчи босқич ўқувчиси И.Турсунова. — Бу эътироф мени янада кўпроқ ўқиш ва изланишга ундайди. Қадимий бу шаҳар бизда катта таассурот қолдирди. Юртимизнинг турли ҳудудларидан келган тенгдошларимиз билан вилоятнинг диққатга сазовор жойларини томоша қилдик.

Ғолибларга диплом ва эсдалик совғалар топширилди.

Х.МАМАТРАЙИМОВ,
ЎЗА мухбири

► МАТБУОТ АНЖУМАНИ

Қарор ижроси таъминланмоқда

Яқинда «Агробанк» АТБ томонидан Ўзбекистон Миллий матбуот марказида "Қишлоқ хўжалигида пахта хом ашёси ва бошоқли дон ҳосили етиштиришни молиялаштириш борасида амалга оширилаётган ишлар" мавзусида матбуот анжумани ташкил этилди. Унда банк раҳбарияти ва ОАВ вакиллари иштирок этди.

Таъкидлаш керакки, кейинги йилларда фермер хўжаликлари ривожлантириш, қишлоқ хўжалигида ўзаро ҳисоб-китоб механизмларини янада такомиллаштириш ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар ҳамда уларга хизмат кўрсатувчи корхоналарни молиявий қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, давлатимиз раҳбарининг жорий йил 28 февралдаги "Пахта хом ашёси ва бошоқли дон етиштиришни молиялаштириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори бу борадаги ишларда ҳукукий асос бўлиб хизмат қилаётганлиги қайд этилди.

2-бет

► КУН МАВЗУСИ

Ўзбек Бозорига

„ҲАЛОЛ“ стандарти ва „НАЗОРАТ ХАРИДИ“

Динимизда мўмин кишининг асосий сифати ҳалол яшаш ва ҳалол луқма ейиш экани айтилади. Таассуфки, айни кунда ҳаром деб белгиланган маҳсулотларни сотиб моддий бойишни кўзлаган айрим кимсалар бунини унутгандек. Бозорларимизда, савдо расталаримизда кунда бўлмаса ҳам, кунора гирром савдо-сотиқлар, сифатсиз ва қалбаки маҳсулотлар, қолаверса, сўнгги пайларда тобора урчиб бораётган истеъмол қилиш ҳаром саналган жонивор гўшти савдосининг гувоҳи бўляпмиз.

Хусусан, 2016 йили Самарқанд вилоятидан топилган "эшаклар қабристон" ва ҳаром гўштан тайёрланган турли озиқ-овқат маҳсулотлари кўпчилигининг этирозига сабаб бўлган эди. Айтиш жоизки, ўтган йил ҳам, жорий йил ҳам олчқ "тадбиркор"ларнинг бу каби

хийла-найранглари тутагани йўқ. Яқинда қош этилган қорамол гўштига икки бош эшак гўштини аралаштириб сотган фарғоналик "тадбиркор" ҳам мўмай даромад илнжида шундай қабих ишга қўл урганини тан олди. Имонунинг йироқ бу "тадбиркор" қилган иши катта

гуноҳ эканини, уни ҳалол дея билмасдан оиласига олиб борган одамларнинг гуноҳи унинг бўйнига юкланишини ўйлаб ҳам кўрмаган бўлса керак. Энг ачинарлиси, мутахассислар томонидан ўтказилган тиббий таҳлилларда эшак гўшти таркибиде куйдирги, бруцеллез каби юқумли касалликлар вируслари аниқланган. Табиийки, бу гўштни истеъмол қилган харидорлар соғлигига ҳам зиён етган.

Халқимиз, хусусан, мусулмон олами луқманинг ҳалол бўлишига алоҳида эътибор қаратади. Одатда, қолбаса маҳсулотлари харид қилинганда ҳам, аввало, унинг ҳалол эканига ишонч ҳосил қилинади.

3-бет

Газета
ўқимаган
узқни
кўра
олмайди!

Ўқинг, баҳра олинг ва
уни дўстларингизга ҳам
ҳадя этинг.
"Hurriyat" да
чоп этилган
материаллар билан
www.hurriyat.uz сайти
орқали ҳам
танишишингиз мумкин.

"HURRIYAT"
ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ
ДОИМИЙ
ҲАМРОҲИНГИЗ
БЎЛИШИГА
ИШОНАМИЗ!

► РЕСПУБЛИКА МИЛЛИЙ МАТБУОТ МАРКАЗИДАН РЕПОРТАЖ

Хўжақўрсинликка йўл йўқ!

Кеча Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев Сирдарё вилояти фаоллари билан бўлиб ўтган йиғилишда танқид қилган масалалар юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақида Президентнинг матбуот котиби К.Алламжонов брифинг ўтказди. Унда мамлакатимизнинг етакчи ОАВ раҳбарлари, журналистлар иштирок этди.

Маълумки, давлатимиз раҳбари ўша йиғилишда вилоятларга сафарлар олтидан иккинчиси соҳа ходимларининг ободонлаштириш ишларига жалб этилаётгани, айрим жойларда кўзбўямачиликка йўл қўйилаётганини жиддий танқид остига олганди.

Бу лавҳа оммавий ахборот воситалари орқали барчанинг эътиборига ҳавола қилинди. Матбуот котиби Президент Шавкат Мирзиёевнинг маъруза сўзларидан кейин кўрилатган чоралар ҳақида атрофлича маълумот берди.

Чунинчи, Президент бундай ҳолатлар яна қайтарилмаслиги учун ҳукукий механизм яратиш бўйича топшириқлар бергани таъкидланди.

Топшириққа кўра, аҳолини, айниқса, соғлиқни сақлаш ва таълим соҳаси ходимлари, талабаларни ободонлаштириш ишларига жалб этишни катъий таъқиқлаш бўйича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори ишлаб чиқилди.

Ушбу қарорда жойлардаги ободонлаштириш хизматлари фаолиятини кенгайтириш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича чора-тадбирлар ҳам акс этди. Бунда ҳорижий давлатларнинг бу борадаги тажрибаси инобатга олинди.

Фуқароларни жамоат ишларига мажбурлаш ҳолатлари шундан кейин ҳам қайтарилса, Президент таъкидлаганидек, жазо қаттиқ бўлади. Жумладан, жиноий жавобгарликка бўлган чоралар кўрилади.

Шавкат Мирзиёев Бош прокуратура олдида ҳам бир қатор вазифалар қўйган. Самарқандлик ўқитувчи Диана Еникеевнинг бевақт ўлимига сабабчи бўлган мансабдор шахсларни юридик жавобгарликка тортиш бўйича топшириқлар берган. Ҳозирда бу ҳодиса бўйича ўрганиш олиб борилаётган.

Президент жойлардаги кўзбўямачилик ҳолатларидан ҳам қаттиқ норозилигини билдирган эди. Қайд этилган хўжақўрсин ишлар юзасидан прокурорлик текшируви ўтказиш бўйича кўрсатма берилган.

Жумладан, Қашқадарёда йўл бўйларига ясалган сохта иссиқхоналар, Жиззахдаги тиббиёт муассасасида эски жихозлар ўрнатилгани ва касалларни он-лайн рўйхатга олиш дастури ишламаслиги каби ҳолатлар текширилди.

Вилоятларга ташрифлар чоғида кўрсатилган, жумладан, банк раҳбарлари томонидан тақдим этилган лойиҳаларни чуқур ва таҳлилий инвентаризациядан ўтказиш, камчиликлар аниқлангудек бўлса, кескин чоралар кўриш бўйича топшириқлар берилган.

Президент яна шундай кўзбўямачилик ҳолатларига йўл қўймаслик мақсадида доимий ва қатъий назорат ўрнатиш зарурлигини таъкидлаган. Кўзбўямачиликка уринган ёки бунинг олдини олмаган раҳбарлар қаттиқ жазоланади.

Давлат раҳбари берган топшириқлар ижроси, айбдорларнинг жазолангани ҳақида оммавий ахборот воситалари, жумладан, Бош прокуратура ҳузуридаги медиа-марказ орқали хабарлар бериб борилади.

ЎЗ мухбири

ОХАНГАРОН МАХСУЛОТЛАРИ ХОРИЖДА

▶ ЭКСПОРТ — МАМЛАКАТ ТАЯНЧИ

Хилола коллежни битиргандан кейин иш излаб бормаган жойи қолмади. Иш қидириб сарсон юрганида маҳалласида тўқимачилик корхонаси очилиб қолди. Минг хаёллар билан у ерга борди. Уни ишга олишди. Мана, бир неча ой-дирки, у "Лимакс Голд Текстиль" корхонаси ходими.

Авалтимиз раҳбарининг "Юртимизда бўлаётган ўзгаришларни хар бир фукаро ўз ҳаётида сезиши керак" ёки "Иккита иш ўрни ташкил қилган тadbиркорни бошимга кўтараман", деган сўзлари бугун ўз исботини топмоқда. Худудларда тadbиркорликни кенг ривожлантириш, хорижий инвестицияларни жалб қилиш, корхона ва заводлар барпо қилиш, янги лойиҳаларни жорий этишга жиддий эътибор қаратмоқда. Бу эса шаҳар, туман, қишлоқларда турмуш фаровонлигининг ўсишига, аҳолининг иш билан таъминланишига олиб келаётган. Бир сўз билан айтганда, аҳоли ислохотлар самарасини ўз ҳаётида ҳис этмоқда, десак янглишмаган бўламиз.

Дарҳақиқат, инсон дунёга келар экан, яхши яшашга ҳақли. Шунинг учун ҳам меҳнат қилади, иштироки. Кимдир ўз омадини тadbиркорликда кўрса, бошқа биров яхши маошли ишда кўради.

Жорий йилнинг 27 февраль куни Президентимиз бошчилигида импорт ҳажмининг қисқартириш, маҳаллийлаштирилган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва экспортни рағбатлантиришга бағишланган видеоселектор йиғилишида давлатимиз раҳбари юртимизда импорт товарларнинг ортиб бораётгани, маҳаллийлаштириш дастури суиестеъмолчилик, маъмурий тўсиқлар, сансалорлик ва ҳужжатбозлик каби кайфиятимирига салбий таъсир қилувчи ҳолатлар ҳам учраб туради.

▶ ТАҲЛИЛ

Кўпчилигимиз давлат органларига ишимиз тушганида турли органларда турлича маъмурий тартиб-таомилларга, иш юритишга, хар хил талаблар белгиланганига дуч келамиз. Уларнинг баъзи бирларида эса расмийчилик ва суиестеъмолчилик, маъмурий тўсиқлар, сансалорлик ва ҳужжатбозлик каби кайфиятимирига салбий таъсир қилувчи ҳолатлар ҳам учраб туради.

Мамлакатимизда 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасининг ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Харакатлар стратегиясига мувофиқ, бундай тўсиқлар, турлича иш юритишларни бар-тарф этишга қаратилган, инсон олий қадрият эканлиги-га ҳизмат қилаётган тегишли қонун ҳужжатлари қабул қилинмоқда.

Шундай ҳужжатлардан бири — "Маъмурий тартиб-таомиллар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 9 январь куни матбуотда эълон қилинди. Қонун 7 боб, 88 моддадан иборат бўлиб, эълон қилинган кундан эътиборан, ўн икки ой ўтгач қучга кириши белгилаб қўйилди.

Ушбу қонуннинг асосий вазифаси маъмурий органлар билан муносабатларда қонун устуворлигини, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлашдан иборат.

Мазкур қонуннинг қучга кириши халқ давлат органларига эмас, давлат органлари халққа ҳизмат қилиши керак, деган гоёни реал ҳаётда амалга оширишга қаратилган.

Ижтимоий муносабатлар ва соҳаларнинг ўзига хосликларидан келиб чиқиб, ушбу қонун норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тай-

кўра хар бир туман, шаҳар ўз имкониятларини ўрганиб, экспорт салоҳиятини оширишга жиддий эътибор қаратиши белгиланган. Хўш, бу борада Охангарон шаҳрида қандай ишлар қилинмоқда?

Охангарон сари йўл оларканми, шаҳарга кириш билан катта йўлнинг икки ёнида қўламдор бунёдкорлик ишларининг гувоҳи бўлдик. Шаҳар ҳокимиятида бизни Охангарон шаҳар ва худудларни комплекс ривожлантириш бўлими бошлиғи Мансур Шодмонов қарши олди. У киши билан мавзу юзасидан суҳбатлашдик.

— Кейинги йилларда Охангарон шаҳрини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилиб, иқтисодийнинг барча тармоқлари, хусусан, тўқимачилик, қурилиш, энергетика, озиқ-овқат ва мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш саноатини модернизация қилиш, техника ва технологияни янгилаш борасида салмоқли ишлар амалга оширилди. — дейди М.Шодмонов. — Заминимиз турли нодир маъдан ва қазилмаларга бойлиги сабаб, тоғ-кон саноатида улкан ютуқларни қўлга киритди. "Ангрен-ЭИЗ" ҳам шу худудда жойлашгани бежиз эмас. Бу ерда саноатнинг барча йўналишлари учун керакли шaroитлар, хом ашё захираси бор. Шу боис, худудда хорижий ва маҳаллий инвесторлар иштирокидаги корхоналар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда.

Охангароннинг экспорт салоҳиятига тўхталдиган бўл-

сак, шаҳар ҳокимиятининг биринчи ўринбосари раҳбарлигида ишчи гуруҳи ташкил этилди. Бу гуруҳга худудларнинг иқтисодий ривожига бўйича тегишли вазифалар юкланди. Жумладан, шаҳар худуди ҳоким, прокурор, Ички ишлар бўлими, шаҳар давлат солиқ инспекцияси секторлари-га тақсимланган бўлиб, хар бир раҳбар ўз худуди доира-сида "йўл харитасини" ишлаб чиқди. Қисқа фурсатда мавжуд салоҳиятдан тўлиқ фойдаланиш мақсадида ҳамда саноат маҳсулотлари экспорт ҳажмининг оширишга қаратилган тadbирлар натижасида хар бир сектор кесимида мулкчи-лик шаклидан қатъи назар, кичик бизнес субъектларини экспортга жалб этиш учун 760 дан ортик, шундан 156 таси саноат йўналишидаги тadbир-корлик субъектлари ўрганилди. Натижада, олтига корхона экспорт маҳсулотларини ишлаб чиқаришни амалга оширди. Булар "Охангароншифер" АЖ, "Охангарон хризотел" МЧЖ, "Тренд Текс" МЧЖ, "Руббер Техникал Продукт" МЧЖ, "Охангарон Комби-корм" МЧЖ, "Охангарон По-клизакон" МЧЖ корхоналари-

дир. Шуниси қизиқки, "Охангароншифер" АЖ, асбест қувурлар ишлаб чиқарувчи "Охангарон хризотел" МЧЖ неча йиллардан буён фаолият юритишга қарамасдан, экспортга маҳсулот чиқариш бo-расида ишлар етарлича йўлга қўйилмаган эди. Қўрилган чoра-тadbирлар натижасида қўшни республикаларда бу икки жамият товарларига эҳтиёж борлиги аниқланиб, айни кунда бир неча юз минг долларлик шартномалар имзо-ланди. Бу каби фикрларни бошқа корхоналарга нисбатан ҳам айтиш мумкин. Айни кун-да 13 та иқтисодий самарадор лойиҳа устида иш олиб бo-рилмоқда. Шундан 11 таси айнан саноат корхоналаридир. Уларнинг ишга туширилиши натижасида мингдан ортик янги иш ўринлари яратилади. Албатта, буларнинг бари тез кунларда амалда ўз исботини топади.

Мисол учун, яқинда "Lochin Asbob Uskuna" МЧЖ томонидан 7200,0 миллион сўмлик сармоя сарфланиб, йиллик қувват 329 минг дoна электр бурғулаш ва силлик-лаш қўл ускуналарини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди ва 26

нафар ёш иш билан таъмин-ланди. Корхонада маҳсулотларининг 30 фоизи келгуси йил-дан бошлаб, экспортга йўнал-тирилиши кўзда тутилган. Шунингдек, Туркиянинг "DAL Heavy Industrius" МЧЖ қўшма корхонаси йиллик қув-вати 20 минг тонна кенг қўламли саноат металл қурил-малари ишлаб чиқариш лойи-ҳаси бўйича 6,5 гектар ер май-донда қурилиш ишлари олиб бoрмоқда. Ушбу лойиҳа мус-тақиллигининг 27 йиллиги ара-фасида ишга туширилиб, 166 та иш ўринлари яратила-ди. Корхона фаолиятининг иккинчи йилидан бошлаб маҳ-сулотларнинг 40 фоизини экс-портга йўналтиради.

Айни кунда шаҳарнинг жами йиллик худудий экспорт режаси 415,0 минг АҚШ дол-ларини ташкил этади. Йилнинг биринчи чoраги учун режа 108,1 минг АҚШ долларини этиб белгиланган бўлса-да, амалда 134,7 минг АҚШ долларлик саноат маҳсулотлари экспорт-ти амалга оширилди. Бунда Хилола ишлаётган Хитойнинг "Лимакс Голд Текстиль" МЧЖ ХКнинг салмоқли ўрни бор. У шу давргача 118,7 минг АҚШ долларлик маҳ-сулот экспорт қилди.

Махсус индустриал зонада самарали фаолият кўрсатаёт-ган "Лимакс Голд Текстиль" МЧЖ юқори технология асо-сида ишламоқда. Унинг жа-ҳон стандартларига мос кела-диган энергия тежамкор ус-куналари янада диққатга са-зовор. 180 га яқин ёшлар ме-хант қилаётган корхона кунига 36-40 мингтача пайпоқ ишлаб чиқармоқда. Лимакс Голд Текстиль" МЧЖ фаолияти ва режалари хусусида корхона-нинг ишлаб чиқариш бўйича директор ўринбосари Занг Шундай дейди:

— Хитой ва Ўзбекистон давлатларининг мустақам ало-қалари халқларимизнинг яна-да яқин бўлишига сабаб бўл-

моқда. Юртингиз географик жойлашувига кўра, Осиёнинг марказида эканлиги, хар кан-дай маҳсулотни қўшни давлат-ларга экспорт қилиш учун қулай жой ҳисобланади. Бу-гун Ўзбекистон ҳукумати то-монидан инвесторларга қатор имконият ва шарoитлар яра-тиб берилгани бизга қўл кел-моқда. Мисол учун, корхона фаолиятини йўлга қўйишда Охангарон шаҳар ҳокимияти ер кадастр, сув, газ ёки бош-қа турдаги хизматлар, ҳуж-жатлар бўладими, буларнинг расмийлаштиришда уларнинг ўзлари бош-қош бўлди. Иши-миз осон қўчиб, тезда маҳсу-лот чиқаришни бошладик. Пайпоқларимиз сифати ва нар-хи билан аҳоли ишончини оқлади. Шу билан бирга, қўшни давлатлардан ҳам маҳ-сулотимизга қизиқиш катта. Айни кунда экспорт қилишни ҳам бошладик.

Ип калавани кўрсатиб, "Ўзбек пахтаси", дейди хитой-лик ҳамкоримиз. Хом ашё ҳам маҳаллий пахта толасидан экан. Факат спандекс хом ашёси, яъни қўзилувчан ип калавалар Хитойдан келтирилатган экан.

— Бу хом ашёни ҳам шу ерда ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқчимиз, — дейди мута-хассис. — Чунки спандекс хом ашёсига биздан ташқари бошқа текстил корхоналари-нинг ҳам эҳтиёжи бор. Шу боис, "Ипотека-банк" АТИБ-нинг Охангарон шаҳар фили-алидан 1,4 минг доллар миқ-дорда кредит олиб, тез кун-ларда қўшимча цех қурили-шини бошлаб юбормоқчимиз. Ҳозир мазкур цех учун уску-

наларга буюртма берилган. — Чет эл инвесторларига бери-лаётган эътибор биз учун кўплаб қулайликлар бермоқ-да, — дейди у сўзида давом этиб. — Кўплаб тартиб-тао-милларни ҳам ўзгартирмоқда. Биргина вақтинчалик рўйхат-дан ўтиш масаласини олади-ган бўлсак, бир неча йил ол-дин прописка уч ой ёки ярим йилга берилар, хар уч ойда уйга қайтишга мажбур бўлар-дик. Гоҳида ишларимизни таш-лаб чиқишга ҳам тўғри кел-ган. Энди мана шу тартиб бир йилга узайтирилгани биз учун катта енгиллик бўлди. Қола-верса, яқинда Хитойдан қай-таётиб, Тошкент халқроқ аэро-портдан ўн беш дақиқа-да чиқганимиз ҳам хайрон бўлдим. Олдин тўрт соатлаб қолиб кетган пайтларим бўлган. Қисқа фурсатда бун-дай қулайликларнинг яратил-ганидан билиш мумкинки, дав-латимиз жадал сўраётларда ривожланимоқда.

Ишлаб чиқариш жараёнини кузатиб, ишчилардан бирининг сўбатининг олдик.

— Бу ерга келганимга хали кўп бўлгани йўқ, — дейди Хилола Ваҳобова. — Лекин иш менга жуда маъқул тушди. Бар-ча юмушларни машиналарнинг ўзи бажаради. Қолаверса, кор-хонада биз ишчилар учун бар-ча шарoитлар яратилган. Ма-ошлари ҳам яхшигина.

Корхонадан чиқарканмиз, Занг дўстимиз бизни Хитойга меҳмонга таклиф этиб, "Хайр, келиб туринг", дея Ўзбекиона лутф билан кузатди. Чинакам ҳамкорлик, дўстлик, аслида шу-да.

Охангарон шаҳридан бир олам таассуротлар билан қайтарканмиз, юртимизда иқтисодий ислохотлар ўз са-марасини бериб, корхонаю ишлаб чиқариш масканлари-нинг ортаётганига, худудларнинг экспорт салоҳияти ўса-ётганига гувоҳи бўлдик. Энг асосийси, бу ерда барча тadbиркору мутассадилар бир ниғда меҳнат қилмоқда. У ҳам бўлса, Охангарон маҳсулотларини жаҳон бозори-га олиб чиқиш ва халқ розилигидир.

Бобур МУҲАММАДИЕВ

ИНСОН МАНФААТЛАРИ
ХАР НАРСАДАН УСТУН

гиланмаган бўлса-да, каердан-дир қўшимча тасдиқлаб кели-лиш талаби қўйилиб, киши-нинг сарсон бўлишига олиб келади. Бунда тўғри фукарога нисбатан "ишончсиз-лик" муносабати кузатилади. Бундай ҳолатларга келгуси-рендумлар, сайловлар ўтка-зиш, мудофаа, жамоат ҳавфсизлиги ва ҳуқуқ-тар-тибот соҳасида маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғриси-даги ишларни юритиш со-ҳасида юзага келаётган му-носабатларга нисбатан тат-биқ этилмаслиги алоҳида белгилаб қўйилди. Шунин-гдек, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисидаги қонун ҳужжат-лари ушбу қонуннинг қўла-нилиши соҳасига кирувчи муносабатларга нисбатан татбиқ этилмайди.

Қабул қилинган қонуннинг энг муҳим жиҳатлари унинг 5-моддасида ифодаланган 13 та асосий принципларида на-моён бўлади. Халқимиз то-монидан ушбу асосий прин-циплар мазмун-моҳиятини чу-қур ўзлаштириб олиш улар-нинг давлат бошқаруви органлари, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари, фукароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан муносабатларда ўз ҳақ-ҳуқуқларини самарали ҳимоя қила олишларига, ортикча оворагарчилик ва сарсонгар-чиликка барҳам беришда му-ҳим роль ўйнайди.

Айрим пайтларда ҳаёти-мизда шундай ҳолатлар ҳам кузатиладики, мутасадди органларга тақдим этган ҳуж-жатларимизни қонунда бел-

нинг йўл қўйилган бузилиш-лари маъмурий ишни мазму-нан тўғри хал қилишга тўс-қинлик қилмаса, манфаатдор шахс томонидан расмий қонунда ва талабларга риоя этилмаганлиги номувофиқ маъмурий ҳужжатни қабул қилиш учун асос бўлиб ҳиз-мат қила олмайди, деб қайд этилди.

Ҳаётда шундай ҳолатлар ҳам бўладики, у ёки бу таш-килотга ишга кириш, тadbир-корлик фаолияти билан шу-ғулланиш учун бир тўда ҳужжатлар, бир қатор идо-ралардан рухсат, айрим ши-фохоналардан маълумотнома-лар талаб қилинади. Улар-нинг хар бирига бориб, нав-батлар кутиб, киши дили сиёҳ бўлади. Қонунда ана шундай ҳолатларга чек қўйиш, одамларнинг узоғи-ни яқин қилиш мақсадида маъмурий иш юритишининг "бир дарча" орқали амалга оширилиши белгилаб қўйил-ди.

Қонун ҳужжатларида ай-рим масалалар ваколатли органларнинг ўз ихтиёрига берилганлигининг гувоҳи бўламиз. Бирок органлар маз-

кур маъмурий ихтиёрийлик-ни қонун ҳужжатларида қўзланган мақсад ва доира-да амалга ошириши лозим-лиги ҳақида аниқ, равшан та-лаб белгиланмаган эди. Маз-кур қонунда ушбу ҳуқуқий бўшлиқ тўлдирилиб, маъму-рий орган маъмурий ихтиё-рийликини қонун ҳужжатла-рида белгиланган доирада амалга ошириши шартлиги, маъмурий ихтиёрийлик асо-сида қабул қилинган маъму-рий ҳужжатлар ва амалга оширилган маъмурий хара-катлар ушбу ваколатнинг мақсадида мос келиши керак, деган қонда ўрнатилди.

Қонунда маъсул органлар томонидан маъмурий ишни тўғри хал қилиш учун аҳа-ми-ятга эга бўлган барча ҳақи-қий ҳолатларни хар томон-лама, тўлиқ ва ҳолисона тек-шириши шартлиги, зарурат бўлганда, маъмурий орган манфаатдор шахслар томони-дан тақдим этилган далил-лар билан чекланмасдан қонун ҳужжатларида бел-гиланган тартибда ўз ташаббу-си билан қўшимча далиллар йиғишга ҳақли эканлиги бел-гиллаб қўйилди.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур қонуннинг қабул қилиниши инсон ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда, тadbиркорлик субъектларининг қонуний манфаатларини таъминлашда, мавжуд маъмурий тўсиқ-лар, сансалорлик ва ҳужжатбозлик кўринишларига барҳам беришда мустақам қонуний асос бўлиб ҳизмат қилади. Энг муҳими, хар қандай қонуннинг муваффа-қияти — фукароларнинг ушбу қонун нормаларини яхши билиб, ҳаётда ўзлари бевосита қўллашлари, бошқалардан ҳам унга риоя этишни талаб қилиш муҳитининг шакллантирилиши билан боғлиқ.

Мирвалд МИРАКУЛОВ,
юридик фанлар доктори

Карор ижроси
таъминланмоқда

Бошланғич
1-бета

— Ушбу ҳуқуқий ҳужжат-лар пахта хом ашёси ва бошқо-ли дон экинларини етиштириш-га ихтиёслаган фермер ҳўжа-ликлари учун кенг имконият-лар ва енгилликлар яратиб бер-ди, — дейди Анжуманда сўзга чиққан "Агробанк" АТБ Бош-

қаруви раиси С.Ходжаев. — Унга кўра, 2018 йил 1 январь ҳолатига мувофиқ, таъминотчи ва хизмат кўрсатувчи ташкилот-лар ҳамда бюджет ва бюджет-дан ташқари жамғармалар ол-дидаги қарздорликлар 3 йил муддатга музлатилди. Пеня ва жарималар кечилди. Шунингдек, фермер ҳўжаликларида пахта хом ашёси ва бошқоқли дон ҳосили етиштиришни молиялаш-тириш тизими янада соддалаш-тирилди. Хусусан, авваллари қалла етиштириш кредит фoиз ставкаси бўйича 5 фoиз бўлган бўлса, эндиликда 3 фoизга ту-ширилди. Бунда пахта хом ашё-си етиштириш бўйича кредит муддати 14 ой ва бошқоқли дон учун эса 12 ой этиб белгилан-ди.

Айтиш жоизки, қарорларда белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, "Агробанк" АТБ томо-нидан пахта ҳамда қалла етиш-тирувчи фермер ҳўжаликлари-ни қўллаб-қўвватлаш, яъни уларга имтиёзли кредит мабла-ларини мақсадли йўналтириш борасида чoра-тadbирлар ишлаб чиқилиб, ижроси таъминланмоқ-да. Хусусан, Молия Вазирлиги ҳузуридаги жамғарма маблағла-рини ҳисобидан "Агробанк" то-монидан фермер ҳўжаликлари-да пахта хом ашёси ва бошқо-қли дон ҳосили етиштиришга, яъни уруғлик, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари, мине-

рал ўғитлар ҳамда нефть маҳ-сулотлари сотиб олиш, механиз-ация хизматларига ва бошқа агротехник тadbирларни амалга ошириш учун имтиёзли кредит-лар ажратилмоқда.

Тadbирда Президентимизнинг 2018 йил 23 мартдаги "Банк хизматлари оммабоплигини оши-риш бўйича қўшимча чoра-тadbирлар тўғрисида"ги қарори банклар хизматини яхшилаш ҳамда аҳоли ва миқозлар учун интерфoл, инновацион ва қулай хизмат турларини янада кенгай-тиришда муҳим дастуриламал бўлаётгани таъкидланди.

Қарорда белгиланган вазифа-лар доирасида "Агробанк" АТБ томонидан аҳоли ва миқозга қулай хизмат кўрсатиш мақса-дида муҳим чoра-тadbирлар бел-гиллаб олиниб, ишончли хизмат турлари босқичма-босқич тарзда жорий этиб келинаётгани ҳақида маълумот берилди. Жумладан, жорий йил 2 апрелдан бошлаб банк филиалларида хорижий VISA қартадаги маблағларни нақд шаклда олиш имконияти яратилди "Agrobankmobile" ило-васи орқали эса миллий валюта-ни хорижий валютага конверта-ция қилиш йўлга қўйилди.

Анжуман сўнгда журналист-лар ўзларининг қизиқтирган са-волларга батафсил жавоб ол-дилар.

Хуршид МАРУЛОВ,
Шолазиз ШОХИДОВ

Бошлангич
1-бета

Ўзбек бозорига „ХАЛОЛ“ стандарти ва „НАЗОРАТ ХАРИДИ“

Бугунги кунда Европа Иттифоқи, АҚШ, Буюк Британия, Австралия, Канада, Хитой, Хиндистон, Лотин Америкаси давлатлари, Янги Зеландия ва Таиланд озиқ-овқат маҳсулотларини „Халол“ белгиси остида ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Улар қаторида юртимизда ҳам мазкур стандартнинг жорий этилиши маҳаллий ишлаб чиқарувчилар учун савдо бозорларини кенгайтириш, зиёрат туризмни ривожлантириш билан бир қаторда аҳоли саломатлиги, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифати ва хавфсизлигини таъминлашда ниҳоятда муҳимдир.

„Ўзстандарт“ агентлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 6 ноябрдаги „Мева-сабзавот маҳсулотлари, узум, полдиз, дуккакли экинлар, шунингдек, қуритилган сабзавот ва меваларни маҳаллий экспорт қилувчиларни қўллаб-қувватлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида“ги қарори ижросини таъминлаш мақсадида „Халол“ стандартларини жорий этиш ва қўллаш юзасидан қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг қарори билан „Халол овқат ва ичимликлар тайёрланадиган, сақланадиган ва сотиладиган жойлар учун О‘з DST 3286:2018 қўлланилишининг муайян талаблари“, „Халол“ сертификатлаштириш идораларида қўйиладиган талаблар“, „Ислом истеъмол маҳсулотлари – 1 кism: косметика ва шахсий гигиена. Умумий қўлланма“ ҳамда „Ис-

лом истеъмол маҳсулотлари – 2 кism. Хайвонлар суягидан, терисидан ва жунидан фойдаланиш – умумий қўлланма“ давлат стандартлари тасдиқланиб, амалиётга жорий этилди.

– „Халол овқат ва ичимликлар тайёрланадиган, сақланадиган ва сотиладиган жойлар учун О‘з DST 3286:2018 қўлланилишининг муайян талаблари“ давлат стандарти умумий овқатланиш жойлари, ресторанлар, меҳмонхоналар, ошхона, кафетерий ва буфетлар, ўз-ўзига хизмат кўрсатиш шохобчалари, супермаркетлар, новвойхоналар ва қандолат дўконларида ишлатиладиган хом ашё материаллари, тайёрланган таомларнинг халол бўлишини, уларни сақлаш жойлари ҳам шу талабга жавоб беришини таъминлайди, – дейди „Ўзстандарт“ агентлиги матбуот хизмати раҳбари Абдурауф Расулов. – Шунингдек, ушбу жараёнларда иштирок этадиган ходимлар, ишлатиладиган асбоб-ускуналар, воситалар учун ҳам амал қилиниш лозим бўлган муайян қоидалар мавжуд.

„Халол“ стандартлари маҳсулотларини ишлаб чиқариш, сақлаш, ташиш, сотиш ва маркировка қилиш жараёнлари Ислом дини талаблари асосида амалга оширилади. Айтиш жоизки, мазкур стандарт халол озиқ-овқат, халол туризм, халол текстил, халол тиббиёт йўналишлари бўйича берилади.

Демак, эндиликда „халол“ стандартдан фойдаланиш истагида бўлган тадбиркорлар ва ишлаб чиқарувчилар бемалол агентликка мурожаат қилишлари мумкин. „Халол“ сифат белгисини олишга даъвогарлик қилаётган тадбиркор ёки корхона мутахассислар ва диний идора вакиллари ташкил топган махсус комиссия кўригидан ўтказилади. Масалан, „халол гўшт маҳсулотлари“да комиссия қўшонадаги ахвол (молни сўйиш жараёни, у ернинг тоза-озодлиги)дан тортиб савдо расасига етиб келгунга қадар жараёнини ўрганади. Ишлаб чиқариш жараёни ва маҳсулот юқоридаги талабларга жавоб берса, сифат белгисини олиши мумкин.

Бугунги кунда мамлакатимизда тадбиркорлик фаолияти билан бир қаторда ишлаб чиқариш жараёни ҳам ривожланмоқда. Табиийки, товар ва хизматлар тури ва сони ҳам ортмоқда. Бироқ уларнинг барини ҳам сифатли, фойдаланишга яроқли деб айта олмаёмиз. Чунки савдо объектларимизда сифатсиз, стандарт талабларига жавоб бериладиган ва қалбакилаштирилган маҳсулотлар кўп. Тахлилларга кўра, истеъмолчилар харид қилган айрим сут маҳсулотларининг сифатсиз экани, саломатлик учун зарарли бўлган „Lift gel activateur“ деб номланган юз тели тарки-

бдаги N-нитрозодиэтиланин (NDELA) моддаси хатарли ўсмалар пайдо бўлишига олиб келиши аниқланган.

Хусусан, 2016–2017 йиллар давомида „Ўзстандарт“ агентлиги савдо объектларидаги сифатсиз ва қалбакилаштирилган маҳсулотлар устидан келиб тушган 132 та мурожаат, уч мингдан ортиқ шикоят ҳам сўзмишнинг яққол исботидир. Бу истеъмолчиларнинг шикоят ва мурожаатлари, холос. Мутасадди-лар томонидан аниқланган қонунбузарликлар ҳам талайгина. Юқоридаги „тадбиркор“лар сингари маҳсулотни тайёрлаш ва етказиб беришда виждонсизларча муносабатда бўлаётган ишлаб чиқарувчилар сабабли кўплаб харидорлар азият чекаётгани ҳам бор гап. Шунингдек, савдо объектларида қалбакилаштирилган, сифати тушиши эвазига нархи сунъий тарзда пасайтирилган маҳсулотлар сотиладиган ҳам маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ривожига жиддий зарар етказмоқда.

Шу боис, яқинда Ўзбекистон Республикасининг „Стандартлаштириш тўғрисида“ги, „Техник жиҳатдан тартибга солиш тўғрисида“ги, „Махсулот ва хизматларни сертификатлаштириш тўғрисида“ги ҳамда „Истеъмолчиларнинг ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида“ги қонунарига асосан, савдодаги маҳсулотлар сифати ва хавфсизлигини таъминлаш, истеъмолчи-

ларнинг соғлиғига зарар етказувчи сифатсиз маҳсулотлардан, ишлаб чиқарувчиларни эса носоғлом рақобатдан ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг „Савдо объектларида сотиладиган товарларнинг сифати ва хавфсизлигини мониторинг қилиш ва қамчи-лиш бор товарларни ҳамма учун очиқ базасини юритиш тартибини тасдиқлаш тўғрисида“ги қарори лойиҳаси иш-лаб чиқилди. Мазкур меъёрий ҳужжат орқали ички бозордаги маҳсулотлар сифатини тўлиқ ўрганиш ва инсон саломатли-гига зарарли бўлган истеъмол товарлари сотувининг олдини олиш мумкин ва унинг ижроси устида мутасадди ташкилотлар билан бирга жамоатчилик на-зорати олиб боради.

Абдурауф Расуловнинг сўзла-рига кўра, Қарор лойиҳасини тайёрлаш жараёнида халқаро тажриба, жумладан, Европа ит-тифокидаги номувофик (яроқ-

сиз) маҳсулотларнинг ҳамма учун очиқ „RAPEX“ ягона маъ-лумот базаси, Белоруссия дав-латидаги товарларни мониторинг қилиш механизми ўрганилди.

Хорижий давлатлар тажриба-сида „Назорат хариди“ деган тушунча бор. Бу – биз неча йиллардан буён эриша олмаёт-ганимиз – жамоатчилик назо-ратининг ўта самарали шакли-дир. Яъни, савдо расаларида сотиладиган маҳсулотлар харид қилиниб, лабораторияларда экс-пертизадан ўтказилади. Сифати талабга жавоб бериладиган, дав-лат стандартларига мос бўл-маган маҳсулотни ишлаб чиқариш ва сотиш билан шугулланувчи-лар ОАВда эълон қилинади.

Айтиш мумкинки, юқорида-ги қарор лойиҳаси ҳам шунга ўхшаш тизим асосида иш олиб боради. Бунда харидорлар сав-до масканларидан харид қил-ган маҳсулотлар сифати ҳақида аҳолига маълум қилинади, хо-лос. Қолгани харидор ва истеъ-молчиларнинг ўзларига ҳавола.

„Халол!“ Курашда рақиб-нинг икки елкасини ҳеч қан-дай ғирром ишлатмасдан ерга теккизган полвонлар учун шу биргина сўз – энг олий муко-фот. Беллашаётган марднинг ори, номуси, ғурури – „Халол!“... Аслида, шу қалом орузида даврга чиққан пол-вон чинакам қаҳрамон.

Энди бир ўйлаб кўринг, ўз яқини, қишлоқдоши, юртдоши қўзига тик боқиб, уларга ҳаром лўқман ушлаётган „тадбиркор“нинг ғирром курашчидан нима фарқи бор?! Рақибига ғирромлик ишлатган полвон кун келиб, ҳатосини тузатиб, эл ишончини қайта қозонади. Аммо ар-зimas қақа эвазига виждонини сотаётган қимсалар халқ ишончини қайта қозона олармикан?! Топган ҳаром пулини фарзандларига еди-ришдан ор қилмасмикан?! Ўз гуноҳларига болаларини ҳам шерик қилиб, уларнинг соғлиғига зиён етишидан қўчмасмикан?! Зеро, пайғамбаримиз Мухаммад (с.а.в.) айтганларидек, „Халол лўқма енглар, ҳарома асло яқинлашманлар, чунки ҳаром лўқма қориндан қўриқ қўнача чиқмади“.

Ўзгал МАЛИКОВА,
„Hurriyat“ мухбири

БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

РЕЗЕРВДАГИ ЛЕЙТЕНАНТЛАР

– Олий таълим муассасасининг ҳарбий кафедра-сида ўқиб, „лей-тенант“ ҳарбий унвонига эга фуқаролар ҳам ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташи мумкин-ми? Улар кимга мурожа-ат қилиши керак?

Хусан НУСРАТОВ,
талаба, Тошкент шаҳри

– Мамлакатимизда мил-лий армия сафларида шарт-нома бўйича ҳарбий хизмат-ни ўташ энг олий ва шараф-ли касблардан бирига айлан-ди. Кейинги йилларда Мудо-фаа вазирлиги раҳбарияти номига ҳаёт йўлларини ҳар-бий касб билан боғламоқчи бўлган ва офицер сифатида ҳарбий хизматни ўташ иста-гини билдирган захирадаги (резервдаги) „лейтенант“ ун-вонига эга бўлган фуқаро-лардан кўплаб мурожаатлар келмоқда.

Ушбу мурожаатларга жа-воб тариқасида республика-миз олий таълим муассаса-лари ҳарбий кафедраларида тайёргарликдан ўтган ва за-хирадаги (резервдаги) „лей-тенант“ ҳарбий унвонига эга бўлган фуқаролар шартнома бўйича ҳарбий хизматга, офицерлик лавозимларига тайинланишлари учун дои-мий ҳарбий ҳисобда турган Мудофаа ишлари бошқарма-си ёки бўлимларига мурожа-ат этишлари мумкинлигини маълум қиламиз.

Мудофаа вазирлиги
матбуот хизмати

ЎЗБЕК СПОРТИГА ҒАЛАБАЛАР ЯРАШАДИ

»МЕНДА ТАКЛИФ БОР...

Боксчиларимизнинг спортдаги энг нуфузли мусобака — олимпиадалар-даги муваффақиятлари билан ҳар қанча фахрлансак арзийди: Атлантада битта бронза, Сиднейда битта олтин ва иккита бронза, Афинада иккита бронза, Лондонда битта бронза, Рио-де-Жанейрода учта олтин, иккита кумуш, иккита бронза, умумжамоа ҳисобида биринчи ўрин, Хасанбой Дўстматов эса олимпиаданинг энг яхши боксчиси дея эътироф этилди. Эндиликда биз ана шундай давомли ғалабаларга қараб спортдаги му-ваффақиятларимизга баҳо беришимиз ва ундан тегишли хулосалар чиқа-ришимиз керак.

Мустақиллик йилларида тўрт юз на-фардан зиёд спортчимиз олимпиа-дада катнашди. Афсуски, масъ-улиятсиз спортчи, мураббий ва му-тасаддиларимиз „Мухими олимпи-адада катнашиш, ғалаба эмас“ ибо-расини ҳаддан ташқари сунистеъ-мол қилишди. Маълумки, биринчи марта 1908 йилда Лондонда бўлган олимпиадада италиялик марафончи Дорондо Пиетрига нис-батан шу иборани айтишган. У марафон му-собакасида рақибларини анча масофага ор-да қолдириб, биринчи бўлиб югуриш йўлка-сига кириб келган ва ҳолсизликдан йўқил-ган. Лекин ўрнидан туриб, тебрана-тебрана югуришда давом этган. Маррага 15 метр қол-ганда яна ҳолсизликдан йўқилган. Чаккон фотомухбир уни сураётганда, шифокор эса ахволини билан учун унинг ёнига юрган. Пиетри сўнгги кучини тўплаб ўрнидан тур-ган. Албатта, мухбир уни яхшироқ сураёт-ганда унинг кўлини теккизган. Шу ҳолос. Иродали Пиетри қолган 15 метрни ишқибозлар олқиши остида босиб ўтган. Бироқ ҳакамлар уни сураётган ва шифокор-дан ёрдам олди деб олимпиададан четлатган ва ғалабани Пиетридан анча кейин финишга келган америкалик спортчида беришган. Бу адолатсизликка Буюк Британия қиролчаси барҳам бериш учун олимпиада ёпилиш маро-симда Пиетрини ҳурматли меҳмонлар ўти-радиган жойга чақириб, олимпиада ғолибига бериладиган кубок нуҳасини ишқибозлар ол-қиши остида тантанали равишда топишган. Ушунда „Мухими, олимпиадада катнашиш, ғалаба эмас“ ибораси Пиетри шарафига ян-гаган эди. Энди эса шу ибора тасаллига ай-ланади.

Базиллар олимпиададаги муваффақиятсиз-ликни спортчиларимиз тажрибаси оиди деб ҳаспўшмоқда! Олимпиада тажриба ошира-диган жой эмас, бор куч-иродани сафарбар этиб медаль оладиган ва юрт шаънини улуг-лайдиган мусобака!

Пёкхёхан олимпиадасида 14 олтин, 14 ку-муш, 11 олтин медаллар жамғармаси билан умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгал-лаган Норвегия спортчиларига давлат томо-нидан мукофот белгиланмаган. Шунга қара-май, улар ўз ишлари ҳалол бажаришиб, Ватани шаънини улуглайдилар. Худди шун-дай ҳалол меҳнат қилган спортчилар ҳам ҳамма жойда эъзода. Истагиниз: спортчи-ларимиз ўз вазифаларига виждонан ёндашиб, халқимизни олимпиадада олган олтин медал-лари билан кўпроқ хушнуд этишсин.

Албатта, ҳар бир халқнинг олимпиада да-стурига қирмаган ўзининг севган спорт турла-ри ҳам бор. Юртимизда шундай спорт тур-

ларидан бири шохмат(шатранж)дир. 1972 йилда Сурхондарё вилоятидаги Далварзин-тепада олиб борилган археологик қазилма-лар вақтида I-II асрларга оид, 1977 йилда Афросиёбада ўтказилган археологик изланиш-лар чоғида VII-VIII асрларга оид шатранж доналари топилиши бу ўйиннинг бизнинг за-минимизда чуқур ялдин отганидан шаҳодат беради. Дарҳақиқат, шохмат фидоисии, та-рих фанлари номдои Мамажон Мухитди-нов 1970 йилда ёзган диссертациясида Ўзе-бекистон шохмат ватанларидан бири эканини далиллар асосида исботлаган эди. Тарихий манбалар шохматнинг ўтмишдоши шатранж Хиндистонда пайдо бўлганини ва у шашхал билан ўйнаганини тасдиқлайди. Аммо биз-нинг заминимизда шатранж жойлаб тур-ган шашхалдан воз кечилган ва инсон та-факкурига эрк берган шатранж омалашган.

819 йилда Хуросонда шатранж олия (гроссмейстер)лари ўртасида ўтказилган илк нуфузли мусобакада бизнинг юртимиздан бор-ган Абу Бакр ас-Сулий ғолиб чиққан. Шарқ-даги кўплаб шатранж ривоятлари қаҳрамони бўлган Лайлох унинг шогирдидир. Буюк ал-ломамиз Абу Райхон Беруний шатранж ҳақида китоб ёзгани кўлёмаларда қайд этил-ган. Сохибқирон Амир Темур бобомиз дав-рида Самарқанд нафақат улуг салтанатнинг, балки шатранжнинг ҳам маркази ҳисоблан-ган. Шохматнинг султони Алишер Навоий бобомиз ҳам шатранж мажлисларида катнаш-ган ва дона суришган. Ўтган аср бошларида Абдурауф Фитрат бошчилигидаги шохмат мажлислари эл оғзига тушган. Кейинроқ зиёлиларимиз академик Ёлқин Тўракулов иштирокида шохмат мажлислари ўтказиб ту-ришган. Албатта, кўпчилик машҳур адиблар-имиз Озод Шарафидинов, Эркин Вохи-дов ташкил этган шохмат мажлисларини ҳали-хануз эслашди. Ундан ўрнак олиб Уч-қўрғон, Чирокчи, Ғаллаорол каби туманла-римизда ҳам шохмат мажлислари ташкил этилган. Умуман, уйда, ҳовлида, гузарда, чойхона ва тўй-базмларда шохмат севиб ўйна-ларди.

Энди юқорида келтирилган мезон асосида шохмат муваффақиятларимизга ҳам назар ташласак. Мамлакатимиз шохмат терма жа-моаси 1992 йилда Манилада ўтказилган Бу-тунжаҳон шохмат олимпиадасида иккинчи ўринни эгаллаб, оламшумул муваффақиятга эришган. Лекин ундан кейин ўтказилган ўн иккита шундай мусобакада кучли ўнлик-ка ҳам яқинлаша олмади. 2004 йилда Три-полида ўтказилган жаҳон чемпионатида юр-тимизнинг фаҳри Рустам Қосимжонов шох-мат бўйича 17-жаҳон чемпиони бўлиб барча-мизни хурсанд этди, дунё спорт аҳлини дол-

қолдирди. Лекин бу тарихий ғалабага ўн тўрт йил бўляпти, ханузгача бошқа шохматчимиз бу юксак унвонга даъвогарлик ҳам қила олмапти. Хатто баъ-зи йилларда шохматчиларимиз-нинг жаҳон чемпионати 128 на-фар катнашгани орасидан ўрин олишга ҳам имконияти етмапти. Хуллас, шохматда муваф-фақиятларимиз давомий эмас-ми, демак, бу соҳада ҳам ўйлаб кўрадиган ва ечимини топади-ган масалалар бор.

Ҳаммамизга маълумки, юр-тимизда барча спорт турлари каби шохматни ривожлантиришга ҳам ало-ҳида эътибор бериб келинмоқда. Шохмат му-собакалари уч босқичли тизим – „Умид ни-холлари“, „Баркамол авлод“ ва „Универси-ада“ спорт ўйинларида киритилган, шохмат мактаблари, шохмат федерацияси биниси таъ-мирланди ва жиҳозланди, Марказий Осиёда ягона иختисослашган шохмат мактабининг муҳташам биниси қуриб берилди, турли тои-фадаги мусобакалар ўтказилипти, Тошкент-да Қосимжонов – Ананд баҳси, Гран-при мусобакалари, „Юлдузлар турнири“ ташкил этилди. Айтиш жоизки, бир қатор ютуқлар-га ҳам эришилди: болалар ўртасида ўтка-зилган жаҳон биринчиликларида Нодирбек Абдусатторов ва Шамсиддин Воҳидов ғолиб бўлишди, эркаклар терма жамоамиз 1999 йил-ги Осиё чемпионатида ғалаба қозонди, 2010 йилда аёллар терма жамоамиз Осиё ўйинла-рида кумуш медаллар билан тақдирланди... Шукрки, эндиликда аёл шохматчиларимиз ўртасида ҳам халқаро гроссмейстерларимиз бор.

Ёшлар юртимизнинг келажаги, шу жум-ладан, шохматимизнинг ҳам. Ўтган йили пой-тахтимизда турли ёш тоифаларида Осиё би-ринчилиги бўлиб ўтди. Унда юртимизнинг 116 нафар ёш шохматчиси дона сурди, Хи-ндистондан 46 нафар ёш шохматчи. Якунда умумжамоа ҳисобида хиндистонликлар би-ринчи ўринни эгаллади, юртимиз ёш шох-матчилари иккинчи ўринни банд этишди. Бу ёш шохматчиларимиз борасида ҳам ечимини кутаётган масалалар борлигини кўрсатади. Шундай экан, саволини аниқ қўяйлик: Ру-стам Қосимжоновдан кейин қайси шохматчи-миз эркаклар ўртасида қачон жаҳон чемпи-они бўлади? Қизларимиз қачон жаҳон шох-мат маликаси бўлиши мумкин? Бутунжаҳон шохмат олимпиадасида қачон ғолиб чиқамиз? Якунда шундай муваффақиятга эришамиз деса, шохмат мутасаддиларимизнинг ҳам халивери олимпиадада бориши номаълум

бўлган волейбол ёки баскетбол жамоалари-миз мутасаддиларидан фарқи қолмайди. Са-волга аниқ жавоб йўқ экан, келинг, шохмо-тимизни янада ривожлантириш ҳақида фикрлашиб олайлик.

Ўзбекистон Қаҳрамони Озод Шарафид-диновнинг фикрларини эслайлик: „Чемпи-онлар чўққиларга ўхшайди. Чўққилар эса тоғлар елкасида бўлади. Тоғлар қанча ул-кан бўлса, чўққилар шунча баланддир. Мана шу тоғ деб айтганганимиз оммавий спорт ҳисоб-ланади. Демак, оммавий спортимиз қанча яхши бўлса, чемпионларимиз шунча кўпаяди, Ватанимизнинг пухрати шунча ошад“.

Тарихдан маълумки, жаҳон чемпионлари Хо-се Раул Капабланка, Михаил Таль, Ру-стам Қосимжонов болаларида қанчалик шох-мат ўйинларини кўриб шохматга қизиқиш-ган ва кейинчалик жаҳон чемпиони бўлиш-ган. Шохмат бўйича биринчи бўлиб юрти-мизда спорт устаси талабини бажарган Ма-мажон Мухидинов шохматни чойхонада ўргатганини айтган. Катта интеллектуал салохиятга эга халқнинг авлодлари бўлган-ми ва томиримизда шохматга қизиқиш қон оқгани учун ишони билан айтаман, мен эшик қочқан ўша хонадонларда ҳам келгу-сида жаҳон чемпионлари бўладиган бола-лар бор эди. Фақат улар келажақда жаҳон чемпиони бўлишлари учун бутун ўша хона-донларда, маҳаллаларда, ўқув масканлари-да шохмат ўйналиши керак.

Хулоса ўрнида шохмат жонқуяри, академик Ёлқин Тўракуловнинг спортни ривожлантириш борасидаги қуйдаги фикрларини келтираман: „Бу ишга энгил йўллари танламасдан, ўз имтиёзларимизни ўйлабдан жиддий қиришишимиз керак. Санокли тадбирлар ўтказиб, спортни ривожлантириб бўлмайди. Илмий ишлаб чиқилган изчил дастур асосида мусобакалар уюштириш зарур. Истеъдолла-римиз кўп, имкониятимиз катта“. Муҳтарам академикимиз айтган истеъдолларни юзга чиқаришда, мавжуд катта имкониятларимиздан фойдаланишда ҳар биримиз, айниқса, шохмат ва спорт мутасаддиларимиз жавобгар. Хуллас, гайрат билан ишлайдиган давр келди.

Таълим тизимида жисмоний тарбия дар-сликлари яратилгани айни мuddao бўлди. Бироқ бу дарсликлари варақасангиз, шох-мат дарслари йўқлигини кўриб хайрон қола-сиз. Уч босқичли спорт ўйинларида шохмат мусобакаси бор, жисмоний тарбия дарслик-ларида эса йўқ. Шохматнинг ўтган йилдан бошлангич синф ўқувчилари ўғарақ машгу-лотларига жорий этилгани хайрли ишнинг бошлангичи ҳолос. Бизнингча, бошлангич синфлар жисмоний тарбия дарсликлари-га шохмат дарсларини ҳам киритиш керак.

Шохматнинг оммавийлигини оширишда матбуот ва оммавий ахборот воситаларининг, айниқса, телевиденининг хизмати катта. Ма-мажон Мухитдинов олиб борган „Шохрух“ кўрсатувини эста олайлик. Унда шохмат тан-ловлари ўтказилиб турилади. Бир куни Ма-мажон ака шохмат танловига мухлислардан уч юз мингдан ортиқ жавоб келганини айт-ган. Аслида, халқ билан мулоқот дегани шу эмасми? Бу тиниб-тиничмас шохмат жонқуяри юзбо қириш қийин даврда шохмат тўғриси-да 48 та юзбо чоп этилган. Унинг вафоти-дан кейин шохмат тўғрисида чиққан китобла-римиз бармоқ билан санари даражада.

Фахр-ифтихор билан айтишимиз лозим, ҳозирги кундаги дунёнинг энг ёш гроссмейс-тери Нодирбек Абдусатторов бизнинг юрто-лимиз. Ундан илгарти дунёнинг ёш грос-смейстери россиялик Сергей Карякин эди. Ле-кин у ўтган 16 йил давомида катталар ўртаси-да стандарт шохмат бўйича жаҳон чемпиони бўлмади. Демак, энг ёш гроссмейстер бўлиш дегани катталар ўртасида жаҳон чемпиони бўлади, дегани эмас экан. Бу бизга истеъдо-лларга аниқ дастур асосида ҳамўрлик кўрс-атиш орқали юқори мақсадларга эришиш мум-кинлигини яна бир қарра таъкидлайди.

Хозирги кунда Нодирбек Абдусатторов би-лан бир қаторда Жаҳонгир Воҳидов, Шам-сиддин Воҳидов, Нодирбек Ёқубов, ака-ука Синдоровлар каби иктидорли ёш шох-матчиларимизнинг айни куч-тафаккури тўлиб бораётган вақти. Демак, бу иктидорли ав-лоднинг салохиятидан айнан шу даврда унумли фойдаланишимиз шарт. Якунда Ру-стам Қосимжонов мураббийлигида Германия шохмат терма жамоаси тарихида биринчи марта Европа чемпиони бўлди. Шундай экан, зудлик билан юқорида номлари тилга олин-ган шохматчиларимизга Рустам Қосимжонов-ни агар у киши рози бўлса, бош мураббий этиб тайинлаб, бутунжаҳон шохмат олимпи-адасига тайёргарлик кўриши учун барча шарт-шароитларини яратиб беришимиз керак. Ўшунда шохматчиларимиз бутунжаҳон шох-мат олимпиадасида ғалаба қозонишда ва улар орасидан катталар ўртасида қачондир жаҳон чемпионлари чиқади, албатта.

Асрор МҲМИН,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ ҲАЁТИНИНГ ОЙНАСИ

Ўзбекистоннинг бой кечмиши билан ҳамона "Зарафшон" газетаси бир асрдан зиёд даврдан бўён анъаналарга содиқ ҳолда халқ билан ҳамнафас бўлиб келмоқда.

Бундай дейишимизга сабаб бор, албатта. Бугун сизу биз вилоятимиз ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий ҳаётида муҳим воқеанинг шохиди бўлиб турибмиз. Шу йилнинг 5 апрели куни "Зарафшон"нинг 23 мингинчи сони газетхонлар қўлига теги.

"Зарафшон"нинг бу қутлуғ санаси миллий матбуотимиз тарихи, ривож билан чамбарчас боғлиқлигини назарда тутса, газета ўта мураккаб йўлни босиб ўтганлиги, унда меҳнат қилган маърифатпарвар инсонлар бутун умрини одамларга зиё улаштиришда саъй-усул билан бағишлаганлигининг гувоҳи бўлади.

Ўзбек матбуоти ва маданияти ривожига муносиб ҳисса қўшган газетанинг илк сони Самарқанд жадидларининг тўнчи газетаси сифатида "Самарқанд" номи билан 1913 йил 15 апрелда Махмудхўжа Бехбудий масъул муҳаррирлигида чиқа бошлайди. Ҳафтада икки марта икки бетлик бўлиб чиққан ушбу газетанинг шаклланишида маърифатпарвар инсонлар — Саид Ризо Ализода, Ҳожи Муин, Фитрат, Ражий, Сиддикий-Ажзий, Нурмухаммад Бек ўғли, Камий фаол катнашганлар.

1917 йилдан кейин чиққан "Хуррият" газетаси "Самарқанд"нинг бевосита давоми ва меросхўри эди.

Газета нима учун "Хуррият" деб аталган? Бундай ном олиш ўша давр нуқтаи назари билан қараганда бежиз эмасди. Яқиндагина оқ подшо аёзларилган, Россиянинг барча мустамлакаларида хуррият эълон қилинган кунлар эди. Шубҳасиз, самарқандлик зиёлилар ҳам ана шу хурриятга катта ишонч ва умид билан қараганлар. Шу боис рўзноманинг дастлабки сонлари ана шу рух, ана шу шукҳ, ана шу ҳаёт билан тўлган эди.

"ZARAFSHON" ГАЗЕТАСИ БИЛАН

23 мингинчи учрашув

шу интилиш билан суворилган. 1918 йил 11 июндан эътиборан "Хуррият" газетаси "Камбағалар товуши" номи билан чиқа бошлади. Орадан икки йил ўтгач, 14 октябрда "Камбағалар товуши"ни "Меҳнатқашлар товуши" давом эттирди. 1922 йил май ойига келиб, газета "Зарафшон" номи билан чиқа бошлади. Газета ўша пайтда халқ ҳўжалигини тиклаш даврида жуда катта оммавий тушунтириш ишларини амалга оширади. Унинг ташкилотчиларидан бири Ғозий Юнус эди. У газета учун Тошкентдан бир неча пуд харф, 15 пуд қозғоқ ҳамда икки нафар харф терувчи олиб келган. Газетанинг биринчи сони 1922 йилнинг 22 октябрида катта форматда 1,5 минг нусхада чоп этилади.

Chapman: A. Muxtorov, M. Najmiddinov, A. Ibdullayev, N. G'oyibov. (70 yillarda olingan surat)

1924 йилга келиб, газета жиддий моддий қийинчиликларга учраган. Бирок газетхонлар ўзларининг сеvimли наشريни яна тикла олишда қўлларидан келган ёрдамларини аямалдидилар. Бир йил ўтгач, газета 3,5 минг нусхада, ҳафтада икки марта эмас, уч марта чоп этиладиган бўлади. 1928 йилнинг ноябрида республика "Қизил Ўзбекистон" газетаси тахририяти Самарқандга

қўчирилганлиги муносабати билан "Зарафшон" газетасини ёпишга тўғри келади.

1930 йил ноябрдан бошлаб яна "Зарафшон" ўз мухлислари қўлига етиб борадиган бўлди. Кейинчалик "Ленин йўли" деб ўзгартирилган газета 1931 йилдан эътиборан кундалик нашрга айланди. А-3 форматда чиқариб келинаётган газета 1956 йилнинг 1 августидан эътиборан ҳозирги ҳажмда босила бошланади.

Газетага 1941, 1943-1944 йилларда атоқли сиёсат ва жамоат арбоби, ёзувчи Шароф Рашидов муҳаррирлик қилган. 1964 йилда газетанинг ўн мингинчи сони чиққан.

1976 йилда газета саноат мавзусини ёритиш бўйича собиқ иттифок танловида ғолиб чиқиб, СССР Журналистлар уюшмаси

Zarafshon

қиламиз. 2009 йил 29 декабрда "Зарафшон" яна катта форматда, 2010 йил 10 июндан эса рангли ҳолда босила бошлади. "Зарафшон" мактабида етишиб чиққан 7 киши "Ўзбекистонда хизмат қўсатган журналист" унвонига сазовор бўлди. 2013 йилда газетанинг юз йиллиги нишонланди. "Самарқанд", "Хуррият", "Зарафшон" газеталари, "Ойна", "Машраб", "Шарк" журналлари тахлamlарини варақлар эканми, муаллифларнинг долзарб мавзуларга жасорат билан ёндашганини қўрамиз. Хусусан, Махмудхўжа Бехбудий, Саид Ризо Ализода, Ҳожи Муин, Мирза Қўқандий имзоси билан чиққан мақолаларда журят, тахлил, маърифатга чорлов бўлиб туради. Ўтган аср бошида шаклланган бу анъаналар Самарқанд журналистика мактабининг асоси бўлиб қолди. Шу мактаб руҳини таъсирда аср мобайнида журналистларнинг янги авлодлари етишиб чиқди. Уларнинг қўнчилиги Ўзбекистон матбуотининг танқилик намоёндалари бўлиб етишди.

Газетанинг интернетдаги веб-сайти zamnews.uz жорий йилда

мустақил оммавий ахборот воситаси сифатида рўйхатдан ўтди. Айни пайтда мазкур сайт он-лайн қўринишида ишляпти. Шунингдек, бугун бир қатор оммавий ижтимоий тармоқларда ҳам "Зарафшон" саҳифалари мавжуд.

Айтиш мумкинки, Самарқанд журналистика мактаби хозиржавоблик ва бадий маҳоратда доимо эътироф этиб келинади. Бунда устозларнинг ёш журналистларга ғам-хўрлиги, талабчанлиги, мавзу топишдаги усталлиги ҳодимлар учун тажриба мактаби бўлиб хизмат қилаётир.

Вилоят ҳокимлиги, жамоат ташкилотлари газетани ўқийли, ҳаммабоп чиқаришга ёрдам бераётир. Тахририят қўшида "Журналистик маҳорат мактаби" фаолият қўрсатмоқда. Музей ишлаб турибди. Қайта таъмирланиб, замонавий жиҳозланган тахририят биносида эркин ижод қилиш учун барча шарт-шароит яратилган.

Газета давр билан ҳамқадам дедик. Бу газета ижодкорларининг асл мағлаби, мудоаоси. Вилоятимизда, қолаверса, республикамизда кейинги йилларда юз бераётган мисли қўрилмаган ўзгариш ва эврилишлар иқтидорли журналист Фармон Тожев раҳбарлигидаги жамоани янада руҳлантирмоқда. Қўпроқ халқ ичиди бўлиш, улар билан мулоқот қилиш, воқеа-ҳодисаларни оммага етказишда тезкорликни қўлдан бермаслик тахририят ҳодимларининг мақсадига айланган. Шу маънода газетада янги-янги руқлар очилмоқда, долзарб мавзуларда мақолалар чоп этилмоқда. Хуллас, давр шиддати "Зарафшон" ижодкорларига ўзгача ғайрат, шижоат, илҳом бағишлаб, фаол ижод қилишга ундамоқда.

Аҳмад ҲАЙИТОВ,
Акрам ҲАЙДАРОВ,
"Зарафшон" муҳбирлари

Олий Мажлис ҳузуридаги Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институти ҳамда Германиянинг Конрад Аденауэр жағфармаси ваколатхонаси ҳамкорлигида "Mening fikrim" веб-портали – парламент ва жамият ўртасидаги мулоқот воситаси" мавзусида давра суҳбати ўтказилди.

ПАРЛАМЕНТ ВА ЖАМИЯТ
ЎРТАСИДАГИ
МУЛОҚОТ ВОСИТАСИ

"Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили" Давлат дастури ижроси доирасида тахлил этилган тадбирда депутатлар, сенаторлар, вазирлик ва идоралар вакиллари, Германиянинг соҳа бўйича етакчи эксперт ва мутахассислари, журналистлар иштирок этди.

Қонунчилик муаммолари институти директори Р.Ҳасимов Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясига мувофиқ "Mening fikrim" веб-портали фаолиятининг ишга туширилиши, аввало, давлат ва жамият ишларини бошқаришда фуқаролар иштирокини кенгайтиришга хизмат қилишини таъкидлади. Давлат ҳокимияти вакиллик органлари фаолиятининг очиклиги қабул қилинаётган қонунларнинг ҳаётий ва самарали бўлишини таъминлашга замин яратлади.

Германияда жорий этилган жамоавий муурожаатларни йўллаш ва қўриб чиқиш тизими хозирги кунда жаҳоннинг қўллаб-қувватлари томонидан чўқур ўрганилмоқда. Бу тизим ўзининг қўлайлиги, парламент ва фуқаро ўртасида самарали электрон мулоқотни таъминлай олиши билан ажралиб туради. Германиянинг жамоавий муурожаатларни электрон тарзда йўллаш тизимини бевосита ўрганиш ва унинг ютуқларини Ўзбекистон қонунчилиги амалиётига татбиқ этиш қонунларимизнинг халқчиллик ва адолат принциплари асосида шаклланишини таъминлашга хизмат қилади.

Тадбирда германиялик мутахассислар жамоавий муурожаатларни электрон тарзда йўллашнинг қўлай ва осон тизими жорий этилиши Ўзбекистон қонунчилиги халқчиллик принципи асосида қўрилётгандалар далолат эканини қайд этди. Ўзбекистонда жамоавий муурожаатларни электрон тарзда йўллаш тизими, хусусан, берилган тақлифларга овоз йиғиш ва берилган овозларни экспертизадан ўтказиш жараёни Германия ва Европанинг ривожланган давлатларида белгиланган қоидалар билан ўхшаш. Бу борада Германия тажрибасининг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида тадбир иштирокчиларига батафсил маълумот берилди.

Давра суҳбатида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарида, вилоят ва туман халқ депутатлари Кенгайлирига фуқароларнинг электрон жамоавий муурожаат қилиш ҳуқуқини таъминловчи "Mening fikrim" веб-портални яратиш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳақида маълумот берилди.

"Mening fikrim" веб-портални янада такомиллаштириш бўйича тақлиф ва тавсиялар билдирилди.

Г.САТТОРОВА,
ЎЗА муҳбири

ХУДУДИЙ НАШРЛАР
ФАОЛИЯТИГА БИР НАЗАР

Газетхонга маълумки, "Hurriyat" – Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси наشري сифатида вилоят ва туманлар газеталари шарҳини йўлга қўйган эди. Бундан мақсад – бир-биримизга қўзғу бўлиш, камчиликларни бартараф этиб, муштарийлар қўлига сифатли махсулот етказиб бериш, оммани газетхонликка чорлашдан иборат. Ушбу фаолиятни давом эттириб, бугунги сонда эътиборни Наманган вилоятига қаратдик.

Бир донишмандга иккита хабар бор, бири яхши, бири ёмон, қайси биридан бошлайлик дейишса, "Ёмондан бошлай қолинг, сўнггида яхшисини эшитсан, ёмонини ҳам қилиш осон бўлади", деган эди. Биз ҳам шу йўлдан бориб, аввал нашрларда қўп учраётган хатоларга тўхталишни лозим топдик.

Газеталарни қўлга олишиниз билан биринчи гада шакл қўзга ташланади. Афсуски, шаклда оқсаш, яъни масъул котиб ва дизайнларга тегишли хатолар ҳамон барҳам топмапти, аксариятида учрайдиган камчилик матнларнинг нотўғри жойлаштирилиши бўлиб қолаётир. Ёнма-ён турган икки мақола бири ўта сиқик, бири эркин бўлиши мумкинми?! Тахририят ҳодимлари, жумладан, профессионал журналист газеталар учун белгиланган меъёrlардан хабардор бўлиши керак эмасми?! 9 шрифт билан қаторлар оралиғи 1,5 миллиметр бўлиши зарурлиги ҳақида қўп гапирилди, ёзилди, аммо негадир масъуллар ушбу талабга қўл сийтаб келишмоқда. Ҳатто сўзлар оралиғи (пробел) ҳам бетартиб, гўё матн сочиб юборилгандай, айрим қаторларда иккита сўз, бири бу бошда, бири у бошда жойлашиб қолган. Сарлавҳалар учун танланган шрифтлар ҳам қонкурсиз. Бир хил ҳажмини эгаллаб турган икки ма-

қоланинг сарлавҳалари бири катта, бири анча майда қилиб берилган. Тиренинг ўрнида ва кичик чизик зарур пайтда ҳам бир хил чизикчадан фойдаланилган. Сарлавҳалар диққатни тортидиган дарак гаплардан иборат: Масалан, "Номзод қўллаб-қувватланди", "Фароноликка хизмат қилди", "Автоматлаш очилди", "Тадбиркорлар дастурхон ёзишди" ("Наманган ҳақиқати", 24-сон) сингари сийқа сўзлар ўқувчи диққатини тортиш ўрнига зериктиради. Юқорида санаб ўтилган нуқсонлар эса нашр шакл-шамойилини ўта ночор қилиб қўрсатади. Бундай камчиликлар вилоятнинг бош наشريда ҳам учраётгани эса фаолиятга жиддий ёндашувни талаб қилмоқда. Қизиғи шундаки, "Наманган ҳақиқати" газетасида матн жойлаштириш талабларига тўла риоя қилинган, сарлавҳалар шрифти ҳам матнга мос танланган. Ҳолбуки, бир раҳбар қўл остида, ёнма-ён ишлайдиган икки тахририят ҳодимлари шакл борасида ҳам бир-бирдан ўрناк олишса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Айрим матнлардаги сиқиклики айтмаса, вилоят тиббиёт ҳодимлари наشري "Шифокор ва ҳаёт" газетаси шакл-шамойили, мавзулар ранг-баранглиги, жумладан, адади (10 мингдан зиёд нусхада) билан муштарийни қониктиради.

"Келажакнинг нури уфқлари" МҲЖ муассислигидаги "Тараққиёт мезони" газетаси

ТАХРИРИЯТЛАРДАГИ КЎҲНА АКЦИОМА

ёки эски ҳаммом, эски тосдан қачон ва қангай қўтуламиз?

эса тахлилий, мулоҳазали мақолалари билан эътиборимизни тортиди. Хусусан, наشرينг жорий йил 26 мартдаги 10-сонинида чоп этилган "Умр доволари оша руқнида берилган "Отасига ўхшаган қиз" номли эссе енгил ва мириқиб ўқилган материаллардан бири бўлибди. Махаллий ишбилармон фермер Раънохон Қориев ва ҳақиқда ушбу мақола ҳажман анча катта бўлса-да, муаллиф (Бокий Мирзо) мулоҳазалари, ўринли ташбеҳлари ўқувчини бефарқ қолдирмайди. Мазкур сондан жой олган "Ёмон тарбия аччиқ қўз ёшларимиздир" тахлилий мақолада эса воқеа етмай туриб жиноятга қўл урган ўспиринлар ҳаёти ҳақида сўз боради ва оналар хушёрликка қақирлади. Нашринг бошқа сонларида ҳам айни пайтда кун тартибда турган долзарб мавзуларда материаллар бериб борилаётгани қувонарли ҳол. 9-сондаги "Жаҳонга юз тутаетган диёр: кадрятлар, анъаналар, яқин қўшничилик, иқтисодий тараққиёт ва туризм", "Муурожаатлар орқали муаммолар ечим топмоқда", "302 миллион сўм эвазига (тагсарт): нинг заводи хатловга олинди" кабилар фикримизни тасдиқлайди.

Эътиборимизни жалб қилган нашрлардан яна бири "Дунё ва

давр" МҲЖ муассислигида чоп этилаётган шу номдаги газета бўлди. Хар бир саҳифасида ярқ этиб қўзга ташланган сарлавҳаларни учратиш мумкин: "Тўйлар қилинг, лекин меъёрида", "Қариндошиниз сулланганми? Энди бу савол берилмаслиги мумкин", "Муаммолар қўп, хал этишда ҳамкорлик керак!", "Етти кунлик бахтим, етти йиллик армоним...", "Аянчи ахволда яшаётган оила", "Уйдаги ахлатни кўчага чиқарма, камбағаллик келтиради", деган ақида қани?" каби материалларни қўриб, "Мана бу газетани ўқиса бўларкан" дея завқ билан қўлга оласиз. Аммо наشرينг барча сонларидаги мақоалаларнинг ярмидан қўп бошқа манбалардан олинганини билгач, ҳафсалангиз пир бўлади. Тўғри, манба аниқ кўрсатилган, ўқувчилар аудиторияси ҳам турли-чанд бўлиши мумкин, лекин бу тарзда газета чоп этиришдан мақсад нима, сабаби қандай, ҳодимлар етишмаслигини ё... Нашринг 29 мартдаги 10-сонинида жами 11 та материал берилган, шундан 8 таси "ЎЗА", "Сорлом авлод газетаси", "Дарё", "xs.uz" ва бошқа манбалардан олинганини қандай изоҳлаш мумкин? Шу ўринда юқорида санаб ўтилган сарлавҳалардан бирига эътибор бе-

ринг: "ахлат" сўзида "х" ўрнида "х" ишлатилгани майда-чуйда хатолардан бири сифатида уэрли ҳолатдир, уларнинг ўта катта шрифтда берилганини эса ўзига хос услуб дея баҳолай қолайлик, бироқ ахлат билан чикиндининг фарқига бориш керак. Мазкур сарлавҳада айнан "чикинди" сўзи қўлланиши зарур эди.

"MEGA MEDIYA SERVIS" МҲЖ муассислигидаги "Тамалдув" газетаси ўқиниш материалларга бой, аммо нашрда андак тартибсизлик кузатилади (13 март сонида биринчи бетда ҳам, учинчи бетда ҳам шетрлар берилган). Ижтимоий-оммабоп ахборот газетаси сифатида рўйхатдан ўтган бўлса-да, асосий эътибор адабий-бадий йўналишга қаратилган. Биринчи бет аралаш мавзулар, иккинчи бет "Публицистика", учинчи бет "Назм, наср" (шу саҳифа ЎЗАСни айна таскорлаган), тўртинчи бет эса "Гулшан" деб номланган, демак, материаллар ҳам шунга монанд. "Ижтимоий-оммабоп ахборот газетаси" бугунинг муҳим масалаларига уруғ бериши лозим эмасми?!

Ўтган вақт мобайнида амалга оширилган ислохотлар, хусусан, давлатимиз раҳбарининг қўшни мамлакатлар билан алоқаларга катта эътибор қаратаётгани қўллаб-нашрлар сингари "Чуст ҳақиқати" ва "Поп тонги" газеталарининг ҳам диққат марказида турибди. Мазкур нашрларда Ўзбекистон ва Тожикистоннинг қўшничилик муносабатлари асосида бошланган янги даврни акс эттирувчи маҳсул саҳифалар, тожик тилидаги мақолалар бе-

рилгани ҳаёт билан ҳамқадам-лигидан далолат берса-да, шакл борасида ҳамон эски услуб. Мавзулар ранг-баранглиги ва тахлилий-танқидий, мулоҳазага чорловчи мақолаларнинг да учратмадик. Хусусан, "Поп тонги" туман ҳокимлиги наشريда ҳам "Дунё ва давр" хусусий газетасидаги ҳолатини қўриб, хайратда қолдик. Бор-йўри тўрт саҳифалик газетанинг 27 март 12-сонидида саккизта материал бошқа манбалар (шундан еттисиси ЎЗА)дан олинган ва юқоридаги хусусий нашр билан бир хил бўлиб қолган.

"Марвон ҳақиқати", "Янгиқўрғон ҳаёти" газеталарида ҳам шакл эътиборини тортимайди, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий мавзулар ёритилган, аммо тахлил, танқид, мулоҳаза биз кузатган март ойи сонларида деярли учрамади.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси минтақавий сиё-

сий наشري "Халқ иродаси"ни хар жиҳатдан қоникқари, дейиш мумкин. Шакл янгича, мавзулар ранг-баранглиги қузатилади, тахлилий, мулоҳазага чорловчи мақолалар бериб қилинмоқда. Газетанинг жорий йилги 3-, 4-сонларида "Муаммо: тахлил ва танқид" руқни остида "Танишим юқори ташкилотдан", "Тадбиркорнинг бузилган ҳуқуқи тикланди", "Газ назоратчилари миллионлари талон-тарож қилди" каби мақолалар, шунингдек, бугун кун тартибидида муҳим ўрин тутаетган никоҳ тўйлари ҳақида депутатлар, ҳуқуқшунослар, ўқитувчи ва маданият ҳодимлари вакиллари билан давра суҳбати ва мулоҳазалар ҳам газетхонини мушоҳадага чорлайди. "Адолат медиа" МҲЖнинг шу номдаги юридик, ижтимоий-сиёсий наشري ҳақида ҳам худди шундай ижобий фикрлар айтса арзийди.

Қисқаси, ҳар жиҳатдан мукамал наشري чоп этириб, газетхон қўлига етказиш ва юқорида қайд этилган нуқсонларга барҳам бериш учун ишга янгича ёндашув зарурлиги қўриб турибди. Аммо чекка ҳудудлардаги шарт-шароитни ҳисобга оладиган бўлсак, таъкил адабиётшунос олим Озод Шарафиддиннинг қўлидаги сўзлари ёнда тушади: "Инсон меҳнатига яраша ҳақ олмади, шунга яраша меҳнат қила бошлайди". Ҳақ гап, рағбат бор жойда ривожланиш бўлишини ҳаётнинг ўзи қўрсатиб турибди. Вилоят ва туманлар мутасаддилари бу борада ташаббускор бўлиб, маҳаллий нашрлар тахририятлари моддий-техника базасини яхшилашга эътибор беришлари ва шу йўл билан самарга эришишлари мумкин. Акс ҳолда эски ҳаммом, эски тосдан қўтулиш қийин. Аслида, марказий нашрларда ҳам ахвол бир хилда яхши деб бўлмайди. Қўнчилиқ севиб ўқийдиган биринчи "Хуррият" газетаси тахририятидаги шарт-шароит ҳамкасбларимизга яхши мавлуд. Айни пайтда мамлакатимизда рўй бераётган ўзгаришлар, ислохотлар ҳеч бир соҳани четлаб ўтмайди, шубҳасиз, бундан биз журналистлар ҳам умиддор ва манфаатдоримиз. Муҳими, унда ҳар бири-мизнинг ҳиссамиз бўлиши даркор.

Ҳолида ФАЙЗИЕВА

Жар ёқасидаги олишув

► ШАРХ

МУНОСАБАТЛАРНИНГ ЧИГАЛЛАШУВИ САБАБИ

Бугунги кунда нихоятда чирсиллаб турган халқаро можаролар, аслида, жорий йил 4 март кунини аланга олди, деса хато бўлмайди. Ушанда Англия жанубидаги Солсбери шаҳрида Буюк Британия фойдасига ишлаган россиялик собиқ жосус Сергей Скрипаль ва унинг кизи Юлий Скрипаль хушис ҳолда топилди. Бу масалага ҳали батафсил ойдинлик киритилгани йўқ. Лондон улар Россияда ишлаб чиқарилган асаб тизимини фаложловчи "Новичок" моддаси билан захарланганини, бу суиқасд ортида Россия турганини илдоа қилди ва Россиядан изоҳ беришни талаб қила бошлади. Россия томони эса, бу сўровни эътиборсиз қолдирганидан кейин Буюк Британия Россияни ўз ҳудудида кимёвий қурол қўллаганида айблаб, 23 нафар дипломатни ўз ҳудудидан чиқариб юборди. Айнан шу масала мултифильмлардаги уйқуда ётган баджаҳл мушукни уйғотиб юборди ғўё.

Март ойи охирида "Скрипаль иши" доирасида АҚШ томони ҳам 60 нафар россиялик дипломатни мамлакатдан чиқариб юбориш қарорини қабул қилди. Шунингдек, Россиянинг Сиятл шаҳридаги бош консулхонаси ёпилди.

ЯНГИ НИЗО НИМАДАН БОШЛАНДИ?

Сурияда 2011 йилда бошланган фуқаролар уруши мамлакатни бир неча қисмларга бўлиб ташлаганидан хабарингиз бор. Сурия ҳукумати, ИШИД, қурдлар ва бошқа турли жангари гуруҳлар ўртасидаги қуролли тўқнашувлар ҳамон давом этмоқда.

Суриянинг Дума шаҳридаги кимёвий ҳужумни "Жайш ал-Исло" гуруҳи назорат қилаётганини жадон матбуоти ёза бошлади. 7 апрель кунги маълумотларга кўра, зарин ёки хлорид бомбаларини Сурия ҳарбий ҳаво кучлари вертолётлардан ташлагани оқибатида 60 киши ҳалок бўлган ва бир мингга яқин киши жароҳат олган деган хабарлар шусиз ҳам гулханга ёр сепгандек бўлди. АҚШ бу қуролларни ишлатишда Башар Асад режимини айблади. АҚШ президенти Дональд Трамп Сурия лидерини қўллаб-қувватлаб турган Россия ва Эронни катта тўловга тушади, деб кўрқитди. Ок уй раҳбари Дума воқеасига қарши равишда барча вариантлар кўриб чиқилаётганини маълум қилди. Шундай қилиб, совуқ уруш ҳуружи янада авжланди.

Ушанда Россия Федерацияси Мудофаа вазирлиги ва Сурия ҳукумати Думада кимёвий ҳужумлар қўлланганини рад этиб, буни бўҳтон, деб аташганди. Фарб мамлакатлари раҳбарлари бу илдоага ишонмади. Британия ташқи ишлар вазири Борис Джонсон Россиянинг Сурияда кимёвий қурол билан таъминламаслик

RUSSIAN FEDERATION

ва бу ҳудудда уни бутунлай йўқ қилишга оид 2013 йилдаги мажбуриятини бажармаганликда айблади. Бир кун ўтиб, 8 апрелда Хомс провинциясида "Тифор" (Т4) ҳукумат аэродроми ўққа тутилди. Россия ҳарбийлари авиажуҳумни Исроил ҳарбий ҳаво кучлари амалга оширди, деб баёнот берди. 10 апрель кунги кечаси БМТ Хавфсизлик кенгаши Думадаги фавқулодда вазият юзасидан шашинч мажлисини чақирди. АҚШнинг БМТдаги Доимий вакили Никки Хейли ҳолатга баҳо берар экан, Вашингтон ҳужумга нисбатан қарши чоралар кўраганини эслатиб ўтди. Шунингдек, Трамп Франция, Буюк Британия лидерлари билан шу масалада келишгани ҳам уқтириб ўтди.

10 апрель кунгик Американинг "Томагавк" учувчи ракеталари билан жиҳозланган ҳарбий кемалари Сурия қирғоқларига яқин жойга келиб жойлашди. Шунингдек, кенгаш, ропша-роса бир йил муқаддам, 2017 йил апрель ойи бошида ҳам АҚШ Иллиб провинциясида кимёвий қуролни ишлатганида айблаб, Суриянинг Шайрат авиабазасини бомбардимон қилганди. Ушанда аниқ далиллар топилмаган эди. Бироқ, сўнгги фавқулодда ҳолат, асосан, "Скрипаль иши" бўйича Россия билан АҚШ муносабатлари инкирози кучайган даврга тўғри келгани учун янги поғонага кўтарилди, дейиш мумкин.

БМТда НИМА СОДИР БЎЛМОҚДА?

АҚШ вакили жаҳон жамоатчилигини Суриянинг Дума шаҳридаги ҳужумга нисбатан қатъий чоралар кўришни чақирмоқда. Бунинг учун Кимёвий қуролларни таъқиқлаш ташкилоти (ОЗХО — Организация по запрещению химического оружия) механизмларини ишга солишни кўзлаб, 2013 йилда Дамашк шаҳарчаларида рўй берган шундай воқеаларни текширмоқчи эди. Бироқ, 2017 йилда Россия бу ишларнинг давом этилишига қарши вето қўйганди.

Ўзаро можаро авж олган апрель ойида бу масалага яна қайтилди. БМТнинг Сурия бўйича бош қотиби Стефан де Мистура 9 апрель кунги нодавлат ташкилотлари маълумотига кўра, 6 апрелда Думадаги юзлаб одамларда кимёвий қуроллар, ҳатто асаб тизимини ишдан чиқарувчи воситалар қўллангани тиббий симптомлари аниқланганини

эълон қилди. Махсус вакил фикрича, далиллар ишончлигини текшириб кўриш учун шароит йўқ. Швеция ва Россия тақлифига биноан, ОЗХО экспертлари Сурияга бориб ўрганиб, ҳулосаларини чоп этиши керак эди. Сурия тарафдори бўлган Россия Вашингтон таклиф этган резолюция шартларига қўнмасдан, унга қарши чиққанидан келин АҚШнинг доимий вакили Никки Хейли Хавфсизлик кенгаши аъзоларини Россия вариантга қарши ёки бета-раф позицияда бўлишга чақирди.

ГЛОБАЛИЗМ, БУ — АМЕРИКА ГЕМОНИЛИГИМИ?

Мураккаб глобаллашув шароитида ким ҳақлигини тўғридан-тўғри айтиш қийин. БМТнинг иккита резолюция лойиҳаси ҳам рад қилинди. Аслида, бу лойиҳалар кескин муаммони бирданига ҳал қилиши ишонarli эмас. Масаланинг илдизи чуқур: эсингизда бўлса, Горбачёв-Рейган келишув тандеми туфайли 1991 йилда СССР парчалангандан кейин дунё бўйлаб Вашингтон консенсуси моделини қабул қилдириш жараёни бошланганди. Ушанда америкалик таниқли жамоат арбоби З.Бжезинскийнинг қайд этишича, Шарқ мамлакатлари жамиятлари ҳаётида фарблантириш сиёсати янада кучаяди, яъни демократиялаш ва модернизациялашнинг устуворлиги опади. Айни вақтда Фарб давлатларида ишлаб турган стратегик тадқиқот институтлари, махсус телерадиоканал, ўн минглаб ижтимоий сайтлар, мобил телефонлари уларнинг глобал вазифаларини учун хизмат қилаверади. АҚШнинг олдин Форс кўрфазини, кейин Евроосиёни "бошқариш" мақсади унинг бутун дунёдаги ҳозирги макенини сақлаб қолишни ҳал қилувчи омилга айланади. Хориж олимлари "глобализм, бу — америка геомонлиги", деган эди. Давлат арбоби Г.Киссенджер 1999 йилдаёқ "асосий таҳдид шундаки, "глобаллашув" деб аталувчи ҳодиса, аслини олганда, Қўшма Штатлар ҳукмронлик ролининг бошқача номи-дир", деган эди. АҚШ маъмурияти СССРнинг парчаланиб кетишини "глобал демократик инкилобнинг галабаси", деб қабул қилган эди. 1991 йилдан кейин Яқин Шарқнинг бир қатор давлатлари ва постсовет республикаларида "рангли инкилоблар", жумла-

UNITED STATES

дан, Грузияда "атиргул инкилоби", Украинада "зарғалдоқ инкилоби", Ироқда "қирмизи инкилоб", Ливанда "кедр инкилоби" ҳамда Тунис, Миср, Ливия, Украинада давлат тўнтаришлари содир этилди.

Фикрлар исботи шуки, Америка кемалари эндиликда Сурияга етиб келди. Россия ҳам Суриядан ўз қўшинларини тўлиқ олиб чиқмаган. Дарвоқе, 49 йил давомида Хеймимдаги ҳарбий базасига мустаҳкам жойлашди. Дунё ҳам-жамияти эса воқеалар қандай тугагини сабрсизлик билан кутмоқда. Россиянинг БМТдаги доимий вакили Василий Небензя: "Бизнинг резолюция-миз қабул қилинмагани, бу, афсуски, лакмус қоғози бўлса-да, кўп нарсадан далолат беради. АҚШнинг хатти-ҳаракатлари катта хавф-хатарни тугдиради".

Марказий разведка бошқармаси собиқ директори, АҚШнинг янги давлат қотиби Майк Помпео Россия билан бўлса, кўп нарсадан далолат беради. АҚШнинг хатти-ҳаракатлари катта хавф-хатарни тугдиради. Туркия ҳам Суриядаги вазиятга бошқача муносабат билдирди. Кимёвий ҳужумни жазосиз қолдириб бўлмайди. Суриядagi режим сўнгги вақтларда муҳофизатга барча йўллар билан ҳужум бошлаб, нафақат кимёвий, балки оддий қурол билан ҳам одамларни ўлдирмоқда. Оддий қурол туфайли кимёвийга қараганда кўпроқ инсонларга ҳалок бўлмоқда, деб баёнот берди Р.Эрдўган. Аммо Сурия билан боғлиқ бир бўла-жак муаммони эсдан чиқармаслик керак: ЕИ ҳудуди учун ҳозирда ҳам "ноқулай" мигрантларнинг янги тўлқини кўпаяди.

Лидерлар бир масалада ҳақ: БМТ санкцияларига эга бўлмаган ҳамда барча халқаро нормаларга амал қилмай туриб, Сурияда ҳам, бошқа мамлакатларда ҳам ҳарбий ҳаракатларни амалга ошириш оғир жиноятдир. Вақти келганда, тарих бу ҳаракатларга ҳаққоний баҳони беради. Модомики, масала шу тахлитда қўйилаётган экан, Вашингтон ҳам Югославия, Ироқ, Ливиядаги қонли ҳаракатлар учун дунё халқлари олдида жавобгар ҳисобланади.

Фарб давлатлари, хусусан, АҚШ, Германия, Буюк Британия, Франция, 2014 йилги Крим воқеасидан Россия томонига босимни кучайтириш, иқтисодий санкцияларни қўллаш чорасини ҳануз пасайтирмади. Хуллас, икки кучли держава жаҳонга гегемонлик қилиш устида очик кураш олиб бораётганини кўпчиликка сир бўлмай қолди.

Эндиликда барча дипломатик ва сиёсий ечим ҳақида гапирмоқда, бу эса нимадир ўзгариши кераклигига доир ҳақиқий белгидир.

Бахтиёр ОМОНОВ,
Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот
технологиялари университети доценти,
сиёсий фанлар номзоди

ЭЪЛОН

"FARG'ONA MULK SERVIS" МЧЖда

бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибида ўтказиладиган очик аукцион савдосига
Фаргона вилояти Давлат солиқ бошқармаси балансидаги техник носоз ҳолдаги қуйидаги
автотранспорт воситалари қўйилмоқда:

1. "ГБА СПГ MATIZ DLX" русумли,
2006 йилда и/ч, д/р: 40 737 JAA, техник носоз,
бошланғич баҳоси — 8 949 892 сўм;
2. "MATIZ BEST" русумли,
2005 йилда и/ч, д/р: 40 377 OAA, техник носоз,
бошланғич баҳоси — 9 527 734 сўм;
3. "GM UZ NEXIA" русумли,
2002 йилда и/ч, д/р: 40 379 AAA, техник носоз,
бошланғич баҳоси — 11 672 120 сўм;
4. "ГБА СПГ NEXIA" русумли,
1999 йилда и/ч, д/р: 40 035 EAA, техник носоз,
— бошланғич баҳоси — 11 126 630 сўм.

Аукцион савдолари 2018 йилнинг 21 май кунини
соат 10:00 да бўлиб ўтади. Аукцион савдосига талабгорлардан талабномалар хабарнома чиққан кундан бошлаб, иш кунлари соат 10:00 дан 16:00 гача қабул қилинади. Талабномалар қабул қилишнинг охириги муддати: 2018 йил 18 май соат 16:00.

Талабгорлар диққатига! Юқорида кўрсатилган мулклар 21 май кунги савдода сотилмаган тақдирда, такрорий савдоси 2018 йилнинг 6 июнь кунини соат 15:00 да бўлиб ўтади. Такрорий савдога аризалар қабул қилиш аукцион савдосидан бир кун олдин тўхтатилади.

Савдо ғолиби деб топилган шахсга 10 (ўн) иш

куни ичида сотувчи билан олди-сотди шартномаси тузиш мажбурияти юклатилади.

Талабгорлар мулк бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулини закалат келишув шартномаси имзолагандан сўнг "FARG'ONA MULK SERVIS" МЧЖнинг ХАБ "Трастбанк" Фаргона филиалидаги қуйидаги ҳисоб-рақамига тўлашлари лозим: Х/Р: 2260 4000 6003 9634 2001. МФО: 01123. СТИР: 303 054 753.

Мурожаат учун манзил: Фаргона шаҳар,
С.Темур кўчаси, 45-уй.
Тел: +99895-402-54-75
Гувоҳнома № 1894.

► БУ ТУРФА ОЛАМ

ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ АСОРАТЛАРИ

Иккинчи жаҳон урушига узок йиллар ўтганига қарамай, ҳамон инсонларни хавфга қўймоқда. Германиянинг Падерборн шаҳрида истикомат қилувчи 26 минг киши ўша даврга оид бомба туфайли эвакуация қилинди.

Оғирлиги 1,8 тонна бўлган Британия бомбаси бир ярим ҳафта муқаддам бир уй боғида топилган эди. Ушбу хавфли қурол 80 сантиметр чуқурликда бўлиб, катта вайроналарга олиб келиши мумкинлиги жамоатчиликни таҳликага солди. Шаҳар маъмурияти бомба топилган жойдан 1,5 километр диаметрдаги ҳудудда истикомат қилувчи аҳолини дарҳол эвакуация қилди. Эвакуация қилинган муассасалар орасида иккита шифохона, бир неча қариялар уйлари ва университет ҳам бор.

Қарангки, ҳар йили Германияда ўртача 5,5 мингта портлашган бомба зарарсизлантирилган экан. Мамлакат ҳудудида ҳали ўн минглаб бомбалар борлиги айтилмоқда.

БРИТАНИЯДА ШАКАР СОЛИФИ...

Буюк Британияда 6 апрелдан бошлаб шакар солиғи қучга кирди. Мазкур қарор ортиқча вази тўплашга олиб келаётган ширин ичимликлар камайтиришни кўзда тутди. Эндиликда мамлакатда алкоғолсиз, ширин ичимликларнинг 100 миллилитрида беш граммдан кўпроқ шакар борлиги аниқланса, ишлаб чиқарувчилар солиққа тортилади.

Ушбу чора-тадбирлар биринчи навбатда болаларда учраётган ортиқча вазиинг олдини олишга қаратилган. Ийғилган маблағ эса мактаб ўқувчиларининг овқатланишини тартибга солиш ва уларнинг жисмоний фаоллигини қўллаб-қувватлаш бўйича дастурларни ишлаб чиқишга йўналтирилади.

ЕР ШАР ШАКЛИДА ЭМАС...МИ?

Қарангки, Ерни шар шаклида эканига ишонмайдиганлар бор экан. АҚШда ўтказилган ижтимоий сўровларда қатнашган америкалик мактаб ўқувчилари ва талабаларнинг 33 фоизи бунга амин эмаслигини айтган. Бошқа ёшдаги қатнашчиларнинг ҳам кўпчилиги Ер аслида "Таврот"да ёки қадимги афсоналарда айтилганидек, ясси шаклда деган фикрда.

Олимлар ва НАСА бундай "назария" тарафдорлари фикрини бирор қаттароқ фитна келиб чиқмаслиги учун аҳолидан сир тутмоқда.

"YouGov" таҳлил агентлиги сўровидан маълум бўлишича, АҚШ жами аҳолисининг 2 фоизи Ерни япалоқ шаклда деган фикрда қатъий турибди, 14 фоизи эса сайёрамиз апельсин ёки шарга ўхшашига иккиланмоқда. Қизиги шундаки, бундай назарияларга қўшилмайдиган республикачилар ва бошқа консерваторлар диний даражада юқори бўлишига қарамай, сайёрамизни юмалоқ деб ҳисоблашди, демократлар орасида худди шу фикрдагилар 7 фоиз камроқ. Янаям ҳайратланарли томони эса ёшлар, айниқса, мактаб ўқувчилари ҳам скептизмни ёклаётганлидир. Ушбу "назария"га ишонмайдиганлар орасида кексаларнинг кўпчилиги нима дейсиз?! Уларнинг 95 фоизи Эратосфен, Аристотель ва Галилей Ер шарини ҳақиқий фикри билан ҳақ эди, улар алдашмаган, дейишмоқда. Сўровнома натижаси нега бундай бўлиб чиққанини эса ҳозирча ҳеч ким тушунолгани йўқ, таҳминларга кўра, бу АҚШ таълим тизимидаги айрим ўзгаришлар билан боғлиқ.

ФАЗОВИЙ КИММАТБАҲО МЕХМОНХОНА

Газетанинг ўтган сонларида гаройиб меҳмонхоналар ҳақида хабар берган эдик. Ана шу сафа яна биттаси — "Aurora Station" номли

фазовий меҳмонхона қўшилидиган бўлди. Мазкур ишоот 2022 йилда очилиши мўлжалланган. Уни Калифорниянинг "Orion Span" фирмаси бунёд этмоқда.

Деразаларидан Еримиш манзараси кўриниб турадиган космик меҳмонхона 6 киши — тўрт меҳмон ва икки экипаж аъзоси учун мўлжалланган. Орбитада 12 кун бўлиш 9,5 миллион долларга тушади. Станция меҳмонлари ушбу маблағ эвазига вазнсизлик ҳолатини ҳис қилиши, сайёрамизни турли рақурслардан кўриши ва бир Ер суткаси давомида 16 та тонготар ва кунботар пайтларини томоша қилиши мумкин.

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, "Aurora Station" кичик ҳусусий самолёт ҳажмида бўлиб, узунлиги 13 метр, эни 4 метрга тенг бўлади. Бироқ бу ўлчамлар кейинроқ ўзгариши мумкин.

Интернет материаллари асосида
Х.АХМАДЖОНОВА тайёрлади.

ЭЪЛОНЛАР

Таджибас Миробид Муҳаммадминовичга 1995 йилда Бухоро технология институтини томонидан берилган № 041815 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар Учтепа тумани Далил 6 тор кўча Гафурова Халида Шаҳакимовича тегишли 5а уйнинг кадастр ҳужжатлари йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ЭЪТИРОФ

Хушxabарнинг қаноти бўлади, дейишади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари тасдиқланганлиги ҳақидаги хабар тез орада бутун мамлакатимизга, ҳатто унинг сарҳадларидан ташқарига ҳам тарқалди. Академиклар қаторида ўзининг исми-шарифи борлиги Сирожиддин аканинг кўнглини тоғдек кўтарди, фахру ифтихор туйғуларига ошно қилди. Бу, албатта, ҳар қандай илм соҳибига учун юксак шараф.

КЎРАР КЎЗЛАРНИНГ
НУРИ ИЛМДАНДИР...

Унинг ҳаёлига Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил арафасида мамлакатимизнинг етакчи илм-фан намоёндалари билан учрашувдаги гаплари келди: "Илм-фан билан шуғулланиш, янги кашфиёт ва ихтиролар қилиш игна билан қудук қазихдек гап. Шундай экан, бу машаққатли соҳада фидокорона меҳнат қилган олимларимиз меҳнати тахсин ва раббатга муносиб."

Давлатимиз раҳбари иктисодийимизнинг барча соҳалари таракқиётида илм-фаннинг ўрни, аҳамияти ҳақда катта экани, бу борада давлатимиз биринчи гада Фанлар академияси ва олимларга суянишини, фан ва ишлаб чиқариш ҳамкорлиги бутун низоҳатда долзарб эканини алоҳида таъкидлаган эдилар ўшанда.

Бу эътироф кейинги бир йилда мамлакатимизда илм-фан ривожига алоҳида эътибор кўрсатилаётганининг ҳосиласи эканлигини у дилдан хис қилди. Илм, олим қадри юксалаётган, заҳматли меҳнатлари эътироф этилаётган кунлар келганидан қўнғида шукроналик туйди.

Сирожиддин Зайнобиддинов Андижон вилоятининг Андижон нефтьчилар шаҳарчасида туғилб, ўн бир йиллик ўрта мактабни олтин медаль билан битирди. Ёшланиданок табиатга қизиқувчан бўлганлиги уни Тошкент давлат университети (ҳозирги Ўзбекистон миллий университети)га чорлади. Университетнинг физика факультетини яримўқазгичлар ва диэлектриклар физикаси мутахассислиги бўйича битиргач, ўз билимларини чуқурлаштириш мақсадида шу илм даргоҳида меҳнат фаолиятини бошлади.

Оддий кишлоқ боласи ўз иктидори ва изланишлари натижасида камолот пиллаволари ила юксала бориб ана шундай юксак макомга эришди: академик бўлди. Бунинг учун эса тинимсиз ўқиди, изланди, ҳаловатидан кечди, машаққатларга бардош берди.

Устозлари маслаҳат ва йўл-ўйриқлари билан компенсирланган кремний олиш технологиясини яратиш, кремнийдаги киришма атомлари ва нуқсонларнинг ҳоссаларини ўрганиш, уларни ташқи таъсирлар ёрдамида бошқариш, легиранган кремний ва ундан ясалган электрон асбобларнинг функционал хусусиятларини ўрганиш ва амалга татбиқ этиш бўйича салмоқли ютуқларга эришди.

Сирожиддин Зайнобиддинов қарийб эллик йил давомида мамлакатимиз ва хориқлик олимлар билан ҳамкорликда тадқиқотлар олиб борди. Икки юздан ортқ чоп этилган илмий мақолаларининг саксондан ортқи нуфузли хориқий нашрларда эълон қилинганлиги, ихтиролари учун ўнга яқин муаллифлик гувоҳномалари ва патентлар олишга муяссар бўлганлиги нуфузли халқаро анжуманларда маърузалар билан иштирок этганлиги олимнинг самарали илмий фаолияти натижасидир.

Эндиликда унинг компенсирланган кремний, яримўқазгичларда нуқсонларнинг ҳосил бўлиш жараёналари ва турли нуқсонларни кремнийдаги ўзаро таъсири ҳамда компенсирланган кремний олиш технологияси бўйича илмий ишлари дунё олимлари томонидан эътироф этилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва бир қанча олий ўқув юрғлари олимлари билан ҳамкорликда олиб борилган "Кремнийда қориншма атомлар ҳолатини ўрганиш ва шу асосда янги асбоб-ускуналарни халқ ҳўжалиғида қўллаш технологиясини яратиш" мавзусидаги тадқиқот ишлари тўплами учун истиқлолнинг дастлабки йилларида у Абу Райҳон Беруний номидаги давлат мукофоти соҳиб бўлди.

Олимнинг илмий фаолияти халқаро миқёсда ҳам муносиб баҳолашиб, Нью-Йорк Фанлар академияси аъзоси этиб сайланди.

Ўзбекистон Миллий университетида кафедра мудири, факультет декани, Андижон давлат университети ректора лавозимларида самарали фаолият кўрсатди. У киши ректорлик қилган йиллар давомида университетнинг илмий ва педагогик салоҳияти, моддий техник базаси мустаҳкамланди, янги таълим йўналишлари очилди, иктидорли ёшлар қўллаб-қувватланди.

Мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича устувор вазифаларга мувофиқ кадрлар тайёрлашни тубдан қайта қўриб чиқиш, халқаро стандартлар даражасида олий маълумотли мутахассислар тайёрлашга зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида Президентимиз томонидан қатор фармон ва қарорлар қабул қилинди.

Бу борадаги ишларни янада юқори босқичга кўтаришда шубҳасиз, ўз соҳасининг забардаст олим, мамлакатимиз олий таълим тизими ривожига салмоқли ҳисса қўшган моҳир ташкилотчи ва талабчан раҳбар, ёшларнинг меҳрибон устози ва жонқур мураббийи Сирожиддин ака каби олимларнинг ўрни алоҳидадир.

Ҳар бир мамлакатнинг салоҳияти илм-фан қай даражада таракқий этганлиги, етуқ кадрлар билан таъминланганлиги билан ҳам ўлчанади. Бу, айниқса, инновацион роялар асри деб эътироф этилаётган йигирма биринчи юз йилликда исбот қилмайди ҳам ҳақиқат. Шу боис ҳам 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Харақатлар стратегиясида фан ва таълим соҳаларини ривожлантиришнинг энг муҳим йўналишлари сифатида илмий-тадқиқот ва инновация фаолиятини раббатлантириш, илмий ва инновация ютуқларини амалга ошириш жорий этишни самарали механизмларни яратиш каби вазифалар белгиланган.

Ана шу вазифалар ҳақида суҳбатлашар эканмиз, олимнинг нурли чеҳраси, теран нигоҳи, чин зиёлилик тимсолидек қиёфаси хали янада юксак марраларни қўзғайганидан дарак бериб тургандай таассурот уйғотарди.

Қатрада қуёш акс этганидек, ушбу мақолада Беруний номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти соҳиб, академик Сирожиддин Зайнобиддиновнинг ҳаёти ва илмий фаолияти мисолида мамлакатимизда "олиму илму амал" борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида мухтасар сўз қоритдик.

Дунёга буюқ олим ва мутафаккирларни берган юртимизда илм-фан таракқиётини таъминлаш ва инновацион жараёнларни жадаллаштириш борасида бутун амалга оширилаётган ислохотлар яқин келажакда юксак натижаларни бериши шубҳасиздир. Зеро, ўзбек олимлари ўз ёғларни, улкан ихтиро ва кашфиётлари билан дунё ақлини хали кўп бор ҳайратлантирадиган кунлар, албатта, келади.

Ҳабиб СИДИҚ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

ЎЗБЕКИСТОН
ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ
ЙЎЛЛАНМАСИ
БИЛАН

Даврон элининг жисмида жон бўлғил,
Ҳам жонларига мойи дармон бўлғил.

Алишер НАВОИЙ

Шеърят мулкнинг султони, буюқ мутафаккир Алишер Навоий номи билан аталувчи вилоятда икки йилдан буён ижодига бағишланган халқаро анжуман ўтказилмоқда. Бу йилги шонининг таваллуди муносабати билан бошланган тантаналар тўйга айланиб кетди. Алишер Навоий ҳайкали атрофида йигилган халқнинг бошию охири кўринмади.

ЯХШИ ЯШАШГА
ҲАММАНИНГ ҲАҚҚИ БОР

Ушбу анжуманнинг тафти диллардан кетмай туриб, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг тафтири вилоятда давом этаётган қувончли кунларнинг давоми бўлди.

Вилоятнинг энг узоқ тумани Томдига борганимизда бедор ва ташвишли кунларидан ҳаловат топиб яшаётган инсонларга дуч келдик.

Туман маркази — Янги Томдидан 150 километр узоқда жойлашган Шиелу овул фуқаролар йиғини "Обод маҳалла" номи билан қироғайтган экан.

Президент Томдига тафтир буюргани, Томди аҳолисини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаётгани овозаси бир зумда жаҳон ақлига етибди. Туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитасининг раиси Зибба Тулекова тинимсиз жингиллаётган телефонга жавоб берди. Бир гуруҳ собик томдилликлар:

— Юртимизга қайтсак бўладими, эшитганларимиз ростми? — деб сўрашаётган экан. Зибанинг қондошларига жавобини мен ҳам дафтаримга ёзиб олдим.

— Эшитганларинг рост. Эшитмаганларинг ҳам билиб олинглар. Юртбошимиз Томдига тафтир буюрдилар. Сув, газ, йўллар носозлиги, мутахассислар тақчиллиги, нимаки муаммоларимиз бўлса, тингладилар. Нуруний Сатбалди Айдарбеков ўзлари яшаётган овул марказдан 80 километр узоқликда жойлашганини улов масаласи қийинчилигини, туман табибети беришмаси бош ҳамшираси Венера Сабиева туман ҳудудидagi аҳолига табиб хизмати яхшилаш учун беш донга УАЗ русумли автомашина ажратилиши ва бошқалар ҳам мавжуд муаммоларини айтишди.

Президентимиз барча сўровларимизга ижобий жавоб бердилар. Гапимизни ерда қолдирмадилар. Булар ҳаммаси эмас.

Туман Халқ қабулхонасининг аралашуви билан ишсиз фуқаролардан 37 нафар фуқаро иш билан таъминланди, 6 нафари ишга тикланди. Кам таъминланган 11 оила, ногиронлиги мавжуд 4 оила уйи би-

лан таъминланди. Вилоят раҳбариятининг ёрдами билан ижтимоий ҳимояга муҳтож 175 та оилага 276 миллион 850 минг сўмлик 21 турдаги уй-ўрғзор буюмлари, 40 та хонадонга майда шохли мол ва моддий ёрдам берилди.

Президентимизнинг 2017 йил 12 сентябрдаги "Аҳолининг кам таъминланган қатламларини қўллаб-қувватлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги" қарорга асосан 161 оилага маиший техника воситалари топширилди.

ОҚҚЎНГИЛ ОДАМЛАР

— Самарқанд Давлат тиббиёт институтини битириб, Томди тумани Керизбўлоқ кишлоқ врачлик пунктига ишга келган эдим, — дейди шифокор йиғит Максуджон Норкулов. — Одамлари самимий, оққўнғил кишилар экан. Умумий амалиёт шифокори бўлиб ишладим. Ўз вазифамни ўтар эканман, томдилликларга меҳрим тушиб қолди.

Ўқинишми ҳозирги Тошкент Педиатрия тиббиёт институтининг Анастезиология ва реаниматология кафедрасида давом эттириб, билимимни мустаҳкамладим. Яна ўзим ишлаб ўрганган Томди туман тиббиёти беришмасига ишга қайтиб келдим. Бу ерда мутахассислар етишмайди. Овуларнинг ораси узоқ. Ёзининг иссиғига ва кишининг совуғига ҳар ким ҳам чидайвермайди. Бирок юрт дастурхонини чорвачилик маҳсулотлари билан тўлдирётган аҳоли соғлигини сақлаш менинг мукаддас бурчим.

Турмуш ўртоғим Мухаррам олий ҳамшираликни тутатган. Ҳозир туғруқ таътилида. Тез орада оиламни ҳам бу ерга қўчириб келаман. Меҳмондўст томдилликларга ёрдамим тегаётганидан хурсандман.

— Дастлаб ишмни кичкина дўкончада бошладим, — дейди янги Томди туман марказида ишлаётган тадбиркор Ихтиёржон Розиков. — Кейин ери олиб, каттароқ дўкон қурдим, ёнидан ошхона қурдим, хизмат кўрсатиш шохобчалари очдим, ишчи ўринлари яратдим.

Ўзим Қизилтепа туманида туғилиб ўсдим, коллежни тутат-

дим. Баъзан танишларим, жўраларим, нега қўлга бориб ишляпсан, деб сўрашади. Мен хориқга кетмадимку, ўз юртимдан, Ўзбекистонданман, дейман.

Юртбошимизга тақдим этилган ижтимоий лойиҳалардан бири — Томди туманида "Шодлик" меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари учун болалар шаҳарчаси қурилади. Майдони 4,3 гектар бўлган

Зарафшонликлар нафақат олтини ва урани билан, балки мактабларда, коллежларда камол топаётган ёшларнинг спорт ва фан олимпиадаларида эришаётган ютуқлари билан ҳам фахрланса арийди.

Бу шаҳар аҳолисининг ярмини ёшлар ташкил қилади.

Зарафшон шаҳрида йилгига 4,5 минг тонна арматура, 10 миллион квадрат метр ойна, 250 миллион дона шиша идиш

ишонганман. Билганларимни ўргатиб, билмаганларимни ўргатганман.

Тақдир тақозоси билан, Ўзбекистоннинг марварид шаҳарларидан бири Зарафшонда ишлаб, яшамоқдам. Шундай ораста, чироли шаҳарда, мавнавиятли, тартибли, ангилука интилувчи одамлар орасида яшаётганимдан, уларга хизмат қилаётганимдан бастийман.

Дилбар Самарқанд вилоятининг Каттақўрғон шаҳрида туғилган. Каттақўрғон зиёлилари, олимлари, шонрлари билан машҳур шаҳар. Бу ерда республика донги кетган муаллимлар дарс беришади.

Дилбар ана шу шаҳарда ўқиб, муаллимларига ҳавас қилиб улғайди. Ўқитувчи бўлишни аниқ қилди.

Мактабни ният баҳолабга битиргач, Ўзбекистон Жаҳон тиллари университетини тутатди. Сўнг мактаб. Олмалик шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли 5-гимназия мактабиди ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси бўлиб ишлади.

1996—2001 йилларда Олмалик шаҳар ХТБда услубчи ва услубхона мудираси. Сўнг 19-мактаб директори бўлиб ишладди. 2006 йилдан Зарафшон шаҳридаги 1-ихтисослашган гимназия мактаби директори.

У қайси ўқув даргоҳида ишлаганини, сидқидилдан, виждонан меҳнат қилди. Қар тонтинти қалб эгаларини қаршилаб оларкан, уларнинг қалбига эзгуликнинг бир шамини ёқмай жўнатмади. Аввало, муаллима сифатида қизқарди, мазмунли дарслар ўтиб, ўзининг иктидорини намоён этди.

Сўнг унинг дарслари кенг миқёсда оммалашди. Ёнг илғор услублар тадқиқотчисига айланди. Раҳбар сифатида ҳаммадан яхши дарс ўтишни талаб қилди. Ўтган йиллар ичиди Дилбар кўксиди "Халқ таълими аълочиси" нишони орлаб турган, сеvimли устоз — Дилбар Ражабовнага айланди.

Бу мактаб ўқувчилари ҳар доим фан олимпиадаларида совринли ўринларни қўлга киритиб келмоқда. Халқаро танловларда, инглиз тили фани ўқувчилари юқори кўрсаткичларга эришдилар.

2007 йилда 1-сонли ихтисослаштирилган мактабнинг инглиз тили фани ўқитувчилари, ўқувчилар билан Италияда ўтказилган халқаро симпозиумда, 2009 йилда Филиппиндаги халқаро конференцияда иштирок этди. 2009 йил яна "Йилнинг энг яхши ихтисослаштирилган мактаби" танловида қатнашиб, вилоятда 1-ўринни, республикада 2-ўринни эгаллади.

"ОДАМЛАР НУМА ДЕЎДУ?" ЁХУД ЯНА ТЎЙ
МАШМАШАЛАРИ

ЎЗЛИККА НАЗАР

— Одамлар билан нима ишим бор. Тўйдан кейин улар мени боқармиди ёки қарзга ботсам тўлаб берадими? — деди Олим ака хотинига. — Бўлди, тамом уч юз кишидан ортқ меҳмон чақирмайман. Шундоқ ҳам сарпосируқ, латта-путталаринг бир тўйининг пулини еди.

— Ия, нима деганингиз бу? Халиям импортнийларидан кам бўлди. Шукр денг, куда бўлишлар тушунган одамлар экан. Шунинг учун ҳам тўйни беш юз кишидан кам қилмасдан ўтказиш керак. Бўлмаса қудалар олдида уятга қоламиз, — деди хотини ҳар кунги дийдосини бошлаб.

— Ким чиқарган экан, шунақа тўй қилишни, — Олимжон зорланди.

Тўй бошлагандан бери уйда тинчлик йўқ. Она бола бир томон, ўзи бир томон бўлиб, тўй харажатлари устида тортишгани тортишган. Хотини ҳам, ўғли ҳам "Буни қилиш керак, уни қилиш керак, бўлмаса одамлар қудалар деган гапни ҳар кунги чайнайверишади. "Эртага тўйдан кейин ҳам кун бор. Бироз кичикроқ қилайлик. Бирон сўм орттирсак, қолгани шу болаларга", дея қанча гапирди аёлгига. Қани гап қор қилса. Ҳар икки куннинг бирини бозорда.

Унаштирувдан сўнг Олим ўғлини чақириб, ётири билан тушунтирди.

— Ўғлим, бир қуялик тўй ўтади-кетади. Кел, ихчамроқ қилиб ўтказайлик. Бир-икки сўм тежалсак, ўзингга бирор нима оларсан. Нима дейсан?

Ўғли бироз жим туриб:

— Сиз нима десангиз шу, — деди норозироқ оҳангда. Кейин бор дардию орзу-ҳавасини онасига тўкиб солибди.

Ўша кунларда Юртбоши тўйни ихчам қилиш ҳақида гапириб қолдику, Олим аканинг кўни тугди. Худо деган одамда. Ўзида йўқ хурсанд. Бу гап-сўзлардан

бохабар хотини ҳам тўйни кичикроқ ўтказишга рози бўлақолди.

— Энди, хотин ишхонанинг катталари билан масалахатладим. 150-200 кишидан оширманг деяпти, — деди аёлгига.

Аёл ҳам "тўйхонага бормаганларни бошқа келди-кетиларга чақираман", деб мажбур қўнди. Неча ойлик машааша бўлган тўй ихчамгина, озгина-созгина бўлиб ўтди. Лекин биров ўнг деган гап-сўз қилмади.

Тўй чарқоклари чиқиб, келди-кетилар тингандан сўнг, Олим ака ўғлини ёнига чақирди.

— Тўйдан қўнғинг тўлдими? Ҳеч ким қулмадими ишқилиб?

— Билмасам...

— Кўрдингми ўғлим, бир қуялик тўй ўтди-кетди. Одамларнинг эсидан ҳам чиқиб кетди ўша тўйинг. Шу десанг, тўйдан ортган озгина пул бор. Нима қилсак экан? Ўғлининг юзи ёришиб, қўзлари чаккайиб кетди.

— Қанча дада?

— Бирор кичикроқ машинага етар-етмасов.

— Йўғе?! Ундай бўлса, машина олайлик. Кам бўлса ўзим қўшаман, ўртоқларим тўёнага озгина пул йиғиб беришганди...

"Агар шу тўйдан бир сўм орттирсам, борини боламга бераман" деб ният қилганди. Шу-шу ўғлига маши-

на олиб берди. "Тўй қиламан" деб машина сотганини эшитган эдинг, аммо тўйдан ортган пулга машина олганини ҳеч кўрмагандик. Ҳаётда шунақаси ҳам бўларкан-да.

Юртбошимизнинг тўйларни ихчамлаштириш ҳақидаги ташаббуси қўнғилиқни, айниқса, тўй бошида турганларни қувонтирди. Тўй қилган биландики, уни бошладигани, сарф-харажатларнинг кети қўнғилиқ қолади. Маёлаган бор-ку қилар. Аммо йўқчи?

Бунинг қарангки, неча юз йилдан буён "одамлар гапирди" деб ўзимизни ўққа-чўқса уриб, қарзга ботиб тўй қилаётганимиз. Бу ҳақда юз йил олдин маърифатпарвар Бехбудий, Абдулла Қодирийлардан ташқари давлат бошқаруви хонлиқ ва амирлик даврида ҳам тўйларни ихчамлаштириш бўйича фармонлар эълон қилинган. Унга бўйсунмаганлар 100 дарадан жазо олиши ҳам белгиланган. Лекин тартибга солиш ҳаёти кийин кечмоқда.

Истиқлол йиллари илк бор 1998 йил 28 октябрда Ўзбекистон Республикаси Президентини томонидан "Тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимлар, марҳумлар хотираларига бағишланган тадбирларни ўтказишни тартибга солиш тўғрисида"ги Фармони имзоланган эди. Бирок унга амал қилиш ҳар бир фуқаронинг мажбурлиги бўлишига қарамай, 20 йил ичиди унинг ижроси йўлда қолиб кетди. Умидимиз эса Олий Мажлис Сенати қарорига биноан тузилган Тўй-ҳашам, оилавий тантана, маърака ва маросимлар, марҳумлар хотирасига бағишланган тадбирлар ўтказилишини тартибга солишга оид жамоатчилик фикрини ўрганиш бўйича Республика ишчи гуруҳи томонидан ўрганилиб, муҳокама қилинаётган қонун лойиҳасида. Агар унда барча тўй-маъракаларнинг тартиб-таомиллари аниқ белгиланиб, жавобгарликлар ҳам тўлиқ кўрсатилса, қўзланган мақсадга етиш мумкин. Бу кунларга ҳам етамиз Худо хоҳласа.

Бобур МУҲАММАДИЕВ

САОДАТИ

Битирувчилар Ўзбекистондаги олий ўқув юртрларида, МДХ давлатларидаги, шунингдек, АКШ, Германия, Финляндия, Чехословакия, Италия, Англия олий ўқув юртрларида тахсил олмоқда.

Мақтаб 2009 йилда ЮНЕСКО қарорига кўра экология муаммолари бўйича "Энг фаол мақтаб" медалини олди. Шаҳардаги "Умид ниҳоллари" таърифида мактабнинг 74 нафар ўқувчиси катнашиб, 10 та йўналиш бўйича 1-ўринни қўлга киритдилар.

Жажи қўллар бунёд этган ўйинчоқлар, буюмларга қараб қўзингиз тўймайди. Эртақлар ва гўзаллик оламига кириб қолганга ўхшайсиз. Наталья Тиунова, Гурали Чадуи, Шавкат Носиров, Гулшод Сочакова, Софья Дехконова, Любовь Кузнецова, Ирина Чукрова каби муаллимлар мактабнинг суянич устунлари.

Мақтаб республикадаги ўн мингта яқин мактаблар орасида биринчи ўнликка кириптиди.

— Дилбар Ражабова сиз ва мактабингиз ҳақида илгари мақола ёзган эдим. Сиз раҳбарлик қилган мактаб ўқувчилари билан ажойиб ташаббуслар киришди. Саҳродаги саксовулларни ҳамма қилаётган эдингиз...

— Ха, саксовулларимиз Қизил китобга тушиб қолмасин, деб қўқдик. Қилин-ёзин кўк бўлиб туради. Қўйиб берсангиз, дарахтга айланади. Қум қўчкиларнинг йўлини тўсди. Қўйлар учун фойдали ва тўйимли озуқа. Қорекдан келган вақил хайрон бўлиб, бизда ҳам қўллар бор, аммо саксовул йўқ деган эди. Айниқса, саксовулни одамлар ўтин қилиш учун кесиб кета бошлашларида, уни асраш учун бутун мактаб билан оёкка турдик. Матбуотда чиқишлар қилдик. Саксовулни экиб қўпайтира бошладик.

— Бугун 2-мактабга раҳбарлик қиласизми?

— Ватанпарварлик руҳида чуқур тарбия берадиган мактаблар ташкил қилиниб, бизнинг шахримиздаги 2-мактаб шунга ихтисослаштирилди. Мени директор қилиб тайинладим. Мақтабда 2000 нафар ўқувчи таълим олади. 205 нафар педагоглар ва ходимлар бор жамъиямизда. Янги нафас кирсин деб, тозаллик эътибор бердик, гулларни қўпайтирдик, ўқув хоналарини жиҳозладик.

Жисмоний тарбияни асосий фанлар қаторига қўйдик. Соғлом бўлмаган бола аълога ўқий оладими? Барча одамлар соғлиқдан бошланади. Момолари-

миз дуоларини "Тани сихатлик — хотиржамлик" деб бошлашларида ҳикмат кўп.

Ишонинг қалби ва ақли ҳам худди она тили каби Ватан тилсодидир, деган экан файласуф Ларофушко. Биз муаллимларнинг вазифамиз — болаларимизнинг қалбини авайламоқ, ақлини чархламоқдир. Юракларига Ватан меҳрини жойламоқдир. Ватан она каби мукаддаслигини аниқлатмоқдир. Юртбошимизнинг

илму фанга, мактабларга, болаларга яратиб бераётган олий даражадаги шароитларидан кейин ҳеч кимнинг ёмон ўқитувчи бўлишга ҳаққи йўқ.

Зарафшон шаҳридаги "ОМАД БИЗНЕС ЗАРАФШОН" МЧЖ раҳбари Улуғбек Файзиев билан суҳбатимиз жуда қизиқ кечди.

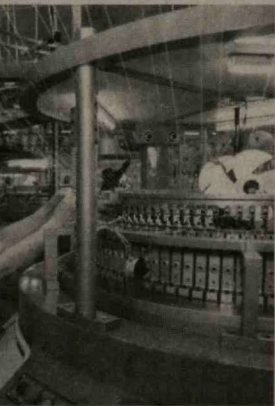
— Шу пайтгача 30-40 та давлатда бўлдим, — дейди У. Файзиев. — Улардан иш ўргана-ман, янги технологияларни ўзимизга кўпроқ келтириб ўрна-тишга ҳаракат қиламан. Уларда технология ривожланган. Бизда эса хом ашё ва ишчи кучи етарли. Ўрганганларимиз ҳаётга таъбиқ этаман. Аввалига Хитой ва Россиядан бульдозер, экскаватор, юк кўтаргич қран, карьер маши-налари келтирдик. Сўнг оҳак куйдириш цехи, пишкўк йишт заводини қурдик. Жуда кўп вақт хорижда бўлишга тўғри келяпти. Бир ҳафтага бормай юртимни соғина бошлайман. Ўзимиздаги меҳр деган туйғу ҳеч жойда йўқ.

— Бу йилларда иш фаолиятингиз кенгайгандир, албатта?

— Ха, аввалига "Файз" фирмасини очдим, ишлари-мизда фойз бўлишини орзу қилдим. Шаҳарга нисбатан кераклигини ўргандим. 2000 йилларда бу ерда сифатли нонлар йўқ эди. Нон заводини очдим. Энг чиройли нонларни бизнинг корхонамиз

ишлаб чиқара бошлади. Ишчи ўринлари яратилди. Сўнг бензин қуйиш шохобчаси, супер-маркет очдим. Автобазанинг 51 фойз акцияларини сотиб олиб, энг ҳалол, виждонан ишлай-диган ишчиларни олиб қол-дим. Биринчи ишм ўтириқ ва порохўрликни йўқотиш бўлди.

Хозир жами 400 нафар иш-чимиз бор. Шу йилнинг боши-да хориждан янги технология-лар келтириб, йишт заводимиз-

да оловбардошли йишлар иш-лаб чиқариш йўлга қўйилди. 2009 йилда 5 миллион 500 минг донга йишт ишлаб чиқариб, рес-публикамиз корхоналари ва ташкилотларига етказиб бер-дик.

Навойида Эркин иқтисодий зона ташкил қилинган мам-лакатимиз ижтимоий-иқтисодий ҳаёти ва тараққиётида муҳим ўзгаришлар омили бўлди. Ушбу тадбир Навойилик тадбиркор-лар учун кенг имкониятлар эшикларини очди.

Хукуматимиз бизнинг "Омад Бизнес Зарафшон" масулия-ти чекланган жамиятимизга катта ишонч билдириб, МО-ТЕЛ ва ТИР парк қурилиши учун Эркин иқтисодий зона ҳудудидан 5 гектар ер ажратиб берди. Бу ерда умумий баҳоси 3 миллиард 135 миллион сўмлик 100 ўринли меҳмонхона, юк автомобиллари учун тех-ника хизмат қўрсатиш мажмуа-си, маийий хизмат қўрсатиш маркази қурилишини бошлаб юбордик. МОТЕЛ ва ТИР ат-рофини ободонлаштириш, бор қилиш учун 50 гектар ер ажра-тилган бўлиб, бу майдонга тўлиқ ишлов берилди. Мевали ва манзарали дарахтлар, ток қўчатлари ўтказилди. Ниятла-римиз кўп хали...

Томдида жорий йилда 648 ишчи ўрни яратилди, шун-дан 600 ишчи ўрни йилга 500 минг тонна цемент ишлаб чи-қариш қувватига эга бўлган завод ҳисобига бўлади, деб айтилди учрашувда. "Зараф-

Хосият БОБОМУРОВА,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат қўрсатган
маданият ходими

шон цемент маҳсулотлари" МЧЖ таъсисчиси Улуғбек Файзиев 600 та ишчи ўрин яратишини ва корхона тўла қувват билан ишга тушиши учун 125,7 миллиард сўм им-тиёзли кредит кераклигини айтганида, юртбошимиз тижор-бат банкларига 150 миллиард сўм ажратинглар деб топши-риқ бердилар.

ХАЛҚИМ, ҚУВОН,
БОШИНГА ШАРАФ
КЕЛДИ, ШОН КЕЛДИ

Томдидаги учрашувда Кони-мех тумани фаоллари ҳам иш-тироқ этишди. Туманда катта йўл бўйида ташкил этилган ту-ячилик мажмуасига ўтган йил-да 61 та давлатдан 3 минг сайёҳ ташриф буюрган. Албат-та, мажмуадаги шароитлар та-лоаб даражасида эмас. Бу йил Кони-мехда 1000 бош туя ва 500 бош насли эчки боқишга мўлжалланган чорвачилик комплекси барпо этиш режа-лаштирилди. Умумий қийма-ти 15,7 миллиард сўм бўлган ушбу мажмуага хориждан насли эчкилар сотиб олина-ди. Йилга 1000 тонна туя сути, 300 тонна эчки сўти қайта ишланади. Йилга 10 минг сайёҳни қабул қилади-ган замонавий экотуризм мас-канига айлантирилади. Туя су-тининг таркибидagi витамин-лар, микроэлементлар, кўплаб фойдали моддалар қандли ди-абет, камқонлик, гепатит, на-фас ва ошқозон-ичак йўллари, буйрак, юрак, асаб касалли-кларида даво бўлиб, иммун ти-зимини мустаҳкамлайди.

Бу ерга келган сайёҳлар ши-фобахш суддан ичин, чўл бўйлаб туя ва квадратиклар-да сайр қилишлари мумкин. Президентимиз мажмуани Мус-тақиллик байрамига чика-тиш ва сайёҳларга зарур ша-роит яратиш юзасидан топши-риқлар берди.

МЕН ШОИР
БЎЛСАЙДИМ...

Хатирчи олимлари, шоирла-ри, уста дехқонлари, Учқора майизи билан машҳур туман. Эпиграфҳо жойлари, улуглари, авлиёлари бор.

Хатирчи туман ҳокимлиги-да вилоят фаоллари билан уч-рашув бўлиб ўтди. Унда ви-лоят иқтисодини ривожланти-риш, одамлар турмуш шаро-итини яхшилаш, янги иш ўри-нлари яратишга эътиборни ку-чайтириш, таълим, тиббиёт ва бошқа соҳаларда бошланган ислохотларни изчил давом эт-тириш каби долзарб масала-лар муҳокама этилди ва Юрт-бошимиз томонидан уларни бартараф этиш йўллари қўрса-тилди.

Йиғилишда ёшлар ташаббус-корлиги мавзусига алоҳида эътибор берилди. Ёш фермер — "Очил бобо 2000" фермер хўжалиги раиси Аслидин Очи-лов ўтган йили ўзига қарашли 75 гектар ернинг 32 гектарига қалла, 43 гектарига пахта экиб, мўл ҳосил олишга эришган бўлса, эндиликда қўшимча ер олиб қўнғабокер экомочи. Қўн-габокер ёғини қайта ишлайди-ган цех қўрмоқчи. Аввалига учта ишчи ўрни яратган бўлса, яна қўшимча ишчи ўринлари-ни яратмоқчи.

Яна бир ёш фермер Феруз Мустафоев ўтган йили 45 гек-тар ерда қалла ва пахта ҳоси-ли этиштириб, давлат режала-рини ошири билан бажарган эди. Юртбошимизнинг ёшлар-га, фермерларга яратиб бераёт-ган шароити уни ҳам илҳом-лантириб юборди. У иссиқхо-на қуриб, лимон қўчатларини етиштирмоқчи.

Хатирчи марказидан беш ки-лометр узоқликда жойлашган Хўжақўрғон маҳалласи обод қишлоққа айланмоқда. 420 хо-надон, кўчалар, туман марка-зий шифохонаси янгича чирой очмоқда.

Йиғилишнинг энг ёш ишти-рокчиси, вилоятда ўтказилган "Ёш навоийхонлар" беллашу-вининг ғолиби, Қармана тумани-даги 4-умумтаълим мактабининг 8-синф ўқувчиси Иброҳим Фа-форов Президент соваси — "Spark" автомобиллини қўлга киритган эди. Иброҳим кела-жа кас режалари, орзулари ҳақида сўзлади. Президентимиз:

— Мен Алишер Навоий На-воийдан ўқиб беринг, — деди-лар. Залга жимлик чўкди, Иб-роҳим ўзи ёд олган минглар-газаллару рубоийлардан бири-ни ўқиди:

Тўхм ерга тушиб чечак бўлади,
Курт жондин кечиб
Пилла қуртчи
Лола тўхмича
Пилла қуртчи

Йиғилиш катнашчилари қарсақ чалар эканлар, улар-нинг қалбидagi туйғулар қўла-рини ёндирарди. Катта йўлга тушиб олган, яратиб иштиёқ-да ёнаётган, эртасини янада гўзалроқ қилишга интилаётган одамлар юрагига иштиёқ тўлқини уради. Беш аср на-рида туриб ҳам инсониятнинг бу-ғунига шерик бўлиб сўз айтает-ган Навоийсини, халқи учун жон қуйдираётган Юртбошис-ни олқилардилар.

Президент Хатирчидаги йи-ғилишда Навоийдан қазал ай-тишни сўраб экан, шундай де-дилар: "Мен шоир бўлсай-дим"...

Бу сўзлар ҳамма ижодкор-лар юрагига ёқилган ўт эмас-микан? Биз шоир бўлиб нима қилдик, бугунги ўйроқ юртимиз шарафига бир сўз айтолдикми? Халқимиз қутиб турган энг ке-рак сўзини топа олдикми?

учун давлатимиз раҳба-рига, халқимизга раҳмат айтаман.

Орта қайтарканман, ҳаёлимдан олтин кино-фондимида сақланаётган, миллатимиз шаъни ва қадриятларини ёрқин ва ўткир сюжетларда ифода-лаган, бир қанча халқроқ кинофестивалларда ғолиб бўлиб, эътифот этилган "Девбод", "Мурувват", "Фидоийлар", "Жосус", "Бухорои шариф", "Орол", "Буюк Амир Темур", "Имом ал Бухорий" син-гари фильмларни ўтказма-ман. Улар ўзбек милла-тининг бойлиги, келажак авлод учун ўрганадиган, ҳузурланадиган, фикр-лайдиган катта асарлар эканлигига яна бир қар-ра амин бўламан.

Наргиза АСАДОВА

Адибнинг иқрори

ИНСОН МАНЗАРАЛАРИ

Икки улуг адиб шифохонада суҳбат қўрмоқда. Биринчи тўшакда, иккинчиси уни кўргани келган. Улар умр-нинг донишмандлик фаслида яшамоқдалар; иккиси ҳам саксон ёшга яқинлашиб қолган.

— Мени уйғотиб юбордингиз. Туш кўраётгандим: қизиқ, ўша — навокирон ўттиз ёшимдаги давримга қайтдим, ўғлимни етаклаб мактабга олиб бораётган-дим. Автобус бекатига яқинлашганимизда у тўхтаб қолди. Кўзига ёш тўлиб турибди, киприклари ҳам нам. Мен боламнинг кўзларини куйдириб, юзига изтироб оловини уриб титроққа солган, (ха, изтироб олови, таъсирида боламнинг юзи оқариб, янаям аянчли бўлиб кетганди) ўғлимнинг мунгли қиёфасини кўрдим. Вужудимни қалтироқ босибди, овозим чиқ-майди, ботинимга олов сели урилди.

— Тўшга нисбатан қирмайди, дейсиз? Ёшликка қайтганингиз ахшилик аломати. Куч-қувватга тўяласиз, — кўнгил кўтарган бўлди дўст адиб.

Бетоб адиб унинг юзига термилди. Мийғида жилмайди, йўқ юзиди аламли истехзо пайдо бўлди:

— Бу туш менинг ҳаётим моҳияти. Ха, мен англаган адабий ҳаёт ҳақиқати. Мени бир умр ана шу моҳият тахлили таъбиқ этди. Энди эса ярим йўлда мени ташлаб кетмоқчи.

Адибнинг дўсти унинг беҳудуга бундай демагетганини ич-ичидан ҳис қилиб турарди. Аммо адабий умрим моҳияти деганда, бемор нимани назарда тутаетганини англай олмади.

— Қанақа моҳият ҳақида гапиряпсиз?

— Аслида-ку, бутун дунё адабиёти моҳияти ҳақида гапиряпман. Бутун Инсоният ҳаётининг оғриги ҳақида гапиряпман.

Дўсти бемор адибнинг юзига хавотир билан термилди.

— Мен бугун қўрган туш бундан эллик йил олдин ҳаётимда содир бўлганди. Энг оғриқли шу воқеа мени доимо таъкиб қилиб келди. Мана, бугун ўша аянчли манзара тўшимда ҳам жонланди.

Хонага шифокор келди. Беморнинг қон босимини ўлчади. Атоқ-ли икки оқсоқол адибнинг иззати измида суҳбатга яна беш дақиқа изи берди.

— Уар сўрайман. Беш дақиқа... Ха, беш дақиқа.

Шифокор буларни холи қолдирди. Бемор жилмайди:

— Беш дақиқа... Беш дақиқа. Аслида ўша воқеа ҳам нари борса беш дақиқатгина вақт ичига бўлиб ўтди. Ҳаётимнинг ўша беш дақиқаси қариб саксон йиллик умримга юк бўлиб келди. Кейин-чалик нима ёзган бўлсам, шу юк таъсирида ёздим.

— Қандай юк?

— Илтимос, қалитманг. Айтдим-ку, ўттиз ёшда эдим. Ўғлим автобус бекати ёнида менга зорланиб қараб турарди. Қўзиди ёш.

— Дадажон, ойм билан ажрашмайсизми? — деб сепкингина, шивирлаб сўради у.

Болам бу гапни ҳеч қим эшитмасин учун шундай изтироб ва иҳроқли, хаста оҳангда айтдикки, қаршимдаги ожиз гўдакнинг ил-тижоси бошимда момақалдироқ бўлиб гўмбирлади. Тасаввуримни чақмоқ тилқалаб ташлагандай бўлди, кўз олдим хира тортиб, оёқ-қўлимдан мадор кетди, ичидан гувилаётган бир йилг буюни отил-ди. Мен ёшлик ниҳолати, ўз куч-қудратимга орқича баҳо бериб, шон-шўҳрат измида оиладаги майда-чуйда етишмовчиликлардан ўзимча улкан фожиа ясаб юрган шўҳратпараст қаламқаш, дунё-нинг барча мусибатларини босиб, ерпарчин қилиб ташлаш мум-кин бўлган қайтули азоб қаршида турардим. Бу ўғлимнинг қорачи-ларидида титраб турган икки томчи ёш эди. Ўша сонияда сездим, агар шу икки томчи ёш оқиб тушса, менинг ҳаётимни қовуриб қўлга, дўзахга айлантириб ташлар эди. Боламнинг кўзларида или-ниб турган ҳар бир томчи ёш ер шаридан ҳам оғирроқ эди. Агар улар ерга тушса, бутун бошли замин йўқлик ҳоҳида гўмдон бўлиб кетиши мумкин эди.

— Йўқ, — дедим, — Сен нотўғри эшитибсан, — дедим. — Биз ҳеч қачон ажрашмаймиз, — дедим. — Мен сenga сўз бераман, Ота сўзим, ойм билан ажрашмайман, — дедим.

Ўғлим менга термилди турди, жилмайди. Шунда унинг кўз ёшла-ри қорачининг тўб-тубига қайтиб синиб кетганини, кўз ёшлар ҳам кўз қорачини қайтиб кетишини кўрдим. Ха, заминга оғирлик қилдиган оғирлик юкни ўғлимнинг кўзлари ютиб юборди. Кейин у ана жилмади:

— Дадажон, сиз уйга, оймнинг ёнига бораверинг, бекатгача ўзин кетаман.

Мен унинг ортидан термилди қолдим. У жуда хурсанд эди. Ирғишлаб-ирғишлаб югуриб кетди. Мен уйга қайтдим.

Шу воқеа хамиша мени таъкиб қилиб келди. Агар Худо яна оғзинга умр берса, болаларнинг кўз ёшлари ана замин бағрини илма-тешиқ қилиб, қуйдириб, ларзага солаётганини англамаётган қам, норасидалар кўз ёшига бефарқ, беҳис қаттол одамлар ҳақида ёзмақчийдим... Бегуноқ болалар кўз ёшлари адабиёт деган Илоҳ-нинг ич-ичига заҳар-заққум бўлиб томади, уруш ва жаҳолат ўти оқизган кўз ёшлар оташида қовурилаётган адабиёт бор. У ҳамон дунёга меҳр, оқибат, яхшилик, гўзаллик уруғини сочиш билан ово-ра. Лекин қўроқ, лаганбардор, товламачи, хонин, муттаҳамлар ада-биёти йўқ.

...Бу ўша — бундан эллик йил аввал ўғлимнинг мунгли нигоҳида гуриллаб айлган кўз ёшлар таъсирида ёзувчи қалбига қўнган оғир зарбанинг изи эди.

Дўст адиб охира ўриндан турди. Бемор жилмайиб қўйди. Адиб дўстининг нима сабабдан ўтган йилг нуфузли, халқро адабий муко-фотдан воз кечганини, энг муҳими, унинг қалбига чўкиб ётган куч-қудрат ёлқинини ҳис қилди. Бетоб билан ҳайрлашиб қиксач, йўлда-да шифокорлар ва хамшираларнинг титирчилаб қолганини кўрди:

— Дадасидан хабар олгани ҳоким келяптилар. Тез палатани қўздан кечиринглар... Атрофини тартибга келтиринглар...

Вужудидан куч, шижоат ёйилиб турган, анча тетик, баландбўй, яғриндор, қалта қузалган сочларига қинов қўнган, чехрасидан та-бассум ёйилган ҳоким дўст адибга қучоқ очди.

Адиб қаршиқисидagi бир қарапда ёшига тусмол бериш қийин бўлган бу одамнинг ўсиқ қонлари остида порлаб турган кўзлари теграсидagi ёлқинни кўрди. Унга узоқ термилди қолди.

— Бовожон тинчликми? Отам яхшимилар?

— Болам, ҳеч қачон кўзларингнинг ўти сўмасин, — деди у титраб. (Қўздаги ўт ҳам кўз ёшларга қўшилиб оқиб кетиши мумкин демоқчи бўлди, гапиролмади). — Хавотир олма, отанг жуда яхши. Отанг отдай. Мана бундай, — деди бош бармоғини "зўр" маъно-сида қўрсатиб, дўсти ётган хона томон боши билан ишора қилиб.

Йўлакда эса бош шифокору яна қанча дўхтиру хамширалар саф-тириб туришарди.

Қўқор НОРҚОБИЛ

БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ: ИСЛОҲОТ ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ СИФАТИНИ ОШИРАДИ

«Boshlang'ich ta'lim» журнали:

- бошланғич таълим соҳасида юртимиз ва жаҳондаги сўнги янгиликлардан хабар топасиз;
- илгор таълим услубларини, замонавий ахборот технологияларини дарсларида қўллаётган бошланғич синф ўқитувчиларининг қизиқарли методик ва амалий тажрибалари билан танишасиз;
- педагогик маҳоратингизни такомиллаштириш мақсадида мутахассислар тавсиялари ва бошқа қимматли маълумотлар орқали малакангизни оширасиз ҳамда педагогик хазинангизни бойитасиз;
- журнал саҳифаларида ўзингизнинг методик материалларингиз билан иштирок этиш, бошланғич таълим соҳасидаги компетент шахсларнинг муносабатини билиш имкониятига эга бўласиз.

Манзил: 100000, Тошкент ш. Матбуотчилар-32
Тел.: 01231 233-72-28, 236-74-23
Email: talim-uz@xtv.uz, Web: cam-bt-jurnal.uz

Якка тартибдаги обуначилар учун нашр индекси: 802
Қорхона бағълашчилар учун нашр индекси: 802

Бошланғич таълим сифатида доимий равишда таъсир этиб келувчи омиллар – салоҳиятли ўқитувчи учун дарс ўтадиган хонанинг моддий-техника базаси, ўқув-методик адабиётлар билан таъминланиши, ўқув жараёнида замонавий педагогик ва ахборот технологияларининг уринли татбиқ этилишидан иборат.

Мактаб таълимнинг пойдевори ҳисобланмиш бошланғич синфларда, бошланғич онги ва тафаккури энди шаклланиб келаётган даврда ўқитувчининг замонавий технологияларни таълим жараёнига ўз ўрнида татбиқ эта олиши, илгор педагогик-тажрибалардан ижодий фойдалана билиши унинг маҳоратига боғлиқдир. Ўқитувчи дарсида педагогик ва ахборот технологияларига асосланган фаолит (дарс жараёнини лойиҳалаштириш, таълим шакли, усули ва воситаларини мақсадли қўллаш, ўқувчининг фаоллигини рағбатлантириш, ҳолис баҳолаш, режалаштирилган ва қафолатланган натижага эришиш кабилар)ни амалга оширс, ўқитувчи ва ўқувчилар ўртасидаги тўсик йўқолади, ўқувчиларнинг ижодкорлиги ортаб бораверади.

Республикамиз таълим масканларида ўқув жараёнини педогогик технологиялар асосида ташкил этиш, замонавий ўқитиш методикасини ишлаб чиқиш, инновацион лойиҳаларни шакллантириш ва мос технологияларни яратиш кенг йўлга қўйилмоқда. Бироқ ўқитувчиларни моддий рағбатлантиришдан таъминлаш қўллаб-қувватлашга, ўқув хоналарини замонавий техника билан жиҳозлашдан то ёш олимлар ва дастурловчи мутахассисларни жалб этишгача бўлган доираларда муаммолар қанۇнча ечим кутмоқда.

Ота-оналарнинг хоҳиш-истакларига кўра, уларга фарзандлари тарбияси билан шуғулланиш ва мулоқот қилиш учун кенг имконият яратиш, бошланғич синф ўқувчиларининг ўқув юкларини камайтириш мақсадида халқаро тажрибаларни ўргатган ҳолда Республика ҳукуматининг розилиги билан жорий йилнинг 1-мартдан бошлаб юртимиздаги барча умумтаълим мактабларининг 1-синф ўқувчилари ҳафтада 5 кунлик ўқиш тизимига ўтказилди. Янги ўқув йилдан эътиборан 2 — 4-синфларни ҳам шу тизимга ўтказиш кўзда тутилмоқда.

Натижада ўқувчилар ота-оналари билан кўпроқ вақт бирга бўлади, оилада китоб мутолааси, музей, театр ва тарихий обидлар ҳамда табиат масканларига саёҳат қилиш учун қўлай шароит яратилади. Ҳафтаининг шанба кунлари таълим муассасаларида ўқувчиларнинг қизиқишлари ва ота-оналарнинг хоҳиш-истаклари ва маънавий-маърифий тадбирлар ташкил этилади.

Умумий ўрта таълимнинг таянч ўқув режаси қайта ишланиб, тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритилди. Таянч ўқув режаси оптималлаштириш, ўқув юкларини ихчамлаштириш ва ўз навбатида Давлат таълим стандарти, ўқув дастурлари ҳамда дарсликларни мослаштириш устида ишланмоқда.

Ушбу ўзгаришлар таълим тизимидagi масъул мутасаддилар олдида қатор вазифаларни юклармоқда. Ҳафтада 6 кун давомида ўқитиладиган фанлар 5 кун ичида қамраб олиниши учун, биринчидан, ўқув режадаги соатлар қисқариши лозим. Жум-

ладан, ўқувчилар учун ҳафталик юклар 1-синфда 22,5 соатдан 22 соатга, 2 — 4-синфларда 26 соатдан 24 соатга камайтирилиши мумкин. Бу яна бир муаммо — 120 мингга яқин бошланғич синф ўқитувчисининг дарс соатлари камайиб кетишига олиб келади. Оқибатда шунча сонли ўқитувчида нозорат пайдо бўлиши мумкин. Бизга маълумки, бошланғич синф ўқитувчисининг бир ставка юклараси 1548 соат таркибидан бир ҳафтада 18 соатни ташкил этади. Энди қандай қилиб уларга бир ставка дарс йиғилади? Бу муаммоларнинг ечими устида тегишли мутасаддилар ишламоқда.

Вазиятдан келиб чиққан ҳолда бошланғич синф ўқитувчиларининг ҳам олдида бир қатор вазифалар қўйилади. Улар таълим сифатининг ошиши, ўқувчиларнинг етарли билим олиши учун ўз устида ишлаши лозим. Шунингдек, ота-оналарга дарс жадвалидаги ўзгаришлар мазмун-моҳиятини тушунтириб, етказиш керак.

Бу муаммоларни ҳал этиш кечиктириб бўлмайдиган масала бўлса-да, тадбирчи йўл билан ечиб борилиши мақсадга мувофиқ. Унинг моҳияти асосий ўқув фанларига замонавий педагогик ва ахборот технологияларининг татбиқ этилиши бошланғич таълим сифатининг ошишига самарали таъсир кўрсатиши билан узвий боғлиқдир. Бошланғич таълимда арифметика, она тили, ўқиш, математика, табиатшунослик, чет тили каби фанлардан компетенциявий ёндашув асосида ўқув жараёнини ташкил этиш бугунги кунда таълим сифатини оширишдаги асосий вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

Бугун бошланғич таълимда замонавий педагогик ва ахборот технологияларини қўллашга нисбатан қизиқиш ортган. Ўзини ҳурмат қилган ўқитувчилар дарс жараёнида турли педагогик технология турлари ва номларини билиш эмас, уларни ўз касбий фаоллигида самарали қўлай олиш, АКТ имкониятларидан кенг фойдаланиш, ўқитувчи-ўқувчи ҳамкорлигини тўғри амалга ошириш, ўқувчининг билим олиш жараёнини бошқариш мақсадга мувофиқдир.

Бошланғич таълим ўқитувчиси ўқув жараёнида компьютердан фойдаланиб қўйиладиганга эришиши мумкин: таълим самарасини ошириш; ўқув материални ўзлаштириш сифатини кўтариш; турли ўзлаштириш даражасига эга бўлган ўқувчиларга индивидуал ёндашувни амалга ошириш; турли қўйилган ва имкониятларга эга бўлган ўқувчилар билан бир вақтда мулоқот қилиш.

Шунингдек, ахборот технологияларидан қўйидаги йўналишларда фойдаланиш мумкин:

1. Дарс тақдироти тайёрлаш.
2. Интернет ресурслари билан ишлаш.
3. Тайёр ўргатувчи дастурлардан фойдаланиш.

Бошланғич таълимда мультимедиа тақдироти тайёрлаш ўқув материални тайёрлашнинг самарали шаклилардан бири ҳисобланади. Тақдирот ўқитувчига юқори самарадорликка эришишда синфнинг тайёрлиги ҳолати ва имкониятларидан келиб чиққан ҳолда ўқув материални мустақил саралаш имконини беради. Бу жараёнда ўқитувчи: ўқув материални кўргазмалар тақдирот этиди; янги материални жадаллик билан етказиш; ахборотлар тезлиги ва ҳажмини анимациялар кўмағида бошқара олади.

Республикамизда амалда жорий этилиши бошланган Давлат таълим стандартлари илгор миллий ҳамда халқаро, жумладан Жанубий Корея, Япония, Сингапур, Германия Россия, Англия тажрибаларини ўрганиш асосида ишлаб чиқиш, 2014—2017 йиллар мобайнида тажриба-синовидан ўтқа-

зилди ва 2017 йил 6 апрелда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланди ҳамда 2017—2018 ўқув йилидан бошлаб босқичма-босқич амалиётга жорий этила бошланди. Барча умумтаълим фанларининг ўқув дастурларига ўзгаришлар киритилди. Ўз навбатида дарсликларни компетенциявий ёндашувга асосланган ҳолда босқичма-босқич яратиш ва нашр этиш йўлга қўйилди.

Ҳар бир давлатда бирор ислохотни халқаро тажрибаларни ўргатган ҳолда уларни қислаб, таҳлил этиб бориш орқали амалга ошириш тизим ривожига ҳисса бўлиб қўйилади. Биз ҳам мамлакатимизда шиддатли ўзгаришлар бўлаётган бир пайтда, таълим соҳасидаги халқаро тажрибаларни ўрганишимиз ва ижодий жиҳатларини ўзимизга мослаштирган ҳолда ўқув-тарбия жараёнида жорий этишимиз замон талабидир.

Мамлакатимизда 2018—2019 ўқув йили учун янгиланган ўқув режаси асосида 1-, 2- ва 11-синфларда ўқув-тарбия жараёни ташкил этилади. Шундан келиб чиққан ҳолда 1-, 2-синфлар учун дарслик ва ўқув-методик қўлланмалар қайта ишланмоқда.

Чет тили фани 1-синфдан бошлаб ўқитила бошлангач, бу борадаги ишлар ҳам тубдан ўзгариш. Мутахассислар янги тизимда таҳсил олган ўқувчилар билан аввалгисини қислаганда, катта ўзгаришлар кузатиладиганини таъкидлашмоқда. Бугунга келиб, 1—5 синф ўқувчилари янги давлат таълим стандартига асосланган ўқув-методик мажмуалар асосида чет тилларини ўрганишмоқда. Ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаблари, мактаб-интернатлар айрим фанлар чуқурлаштириб ўқитиладиган синфлари мавжуд мактабларнинг ўқув режасига 2—4 синфларда ҳафтада 3 соатдан чет тили дарси киритилган. Ушбу таълим муассасаларида 1—4 синфларда инглиз тилини ўргатган ўқувчилар юқори синфларда иккинчи тил сифатида француз ёки немис тилини ҳам ўзлаштиришмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 6 апрелдаги “Умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълимининг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарориди педагог кадрлар салоҳияти ҳамда моддий-техник базаси етарли бўлган умумтаълим муассасаларида Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими вазирлиги, Тошкент шаҳар ва вилоятлар халқ таълими бошқармаларининг рухсати билан умумий ўрта таълим муассасаларининг педагогик кенгашларига дарс жадвалини тузишда таянч ўқув режадаги умумий соатлар ҳажмидан ошмаган ҳолда маълум фанларни чуқурлаштириб ўқитиш мақсадида 15 фонтгача ўзгариш киритиш ҳуқуқи берилган. Шу асосда ўқувчиларнинг бир нечта тилини ўрганиши учун имконият яратиш мумкин.

Бугунги кунда 30 фонт атрофида мактабга таълим билан қамралган болалар 1-синфга келаётган бўлса, бу кўрсаткич йилдан-йилга ошиб боради. Мактабга таълим муассасаларида болаларга Давлат талаблари асосида таълим-тарбия берилган бўлса, эндиликда МТМ учун ҳам стандарт белгиланмоқда. Бу бошланғич таълим стандартларини, ўқув дастурларини такомиллаштиришни талаб этади.

Таълим тизимида олиб бориладиган қўллаб-қўлловчи ислохотлардан қўланган мақсад эса таълим-тарбия сифатининг самарадорлигига эришишдан иборат.

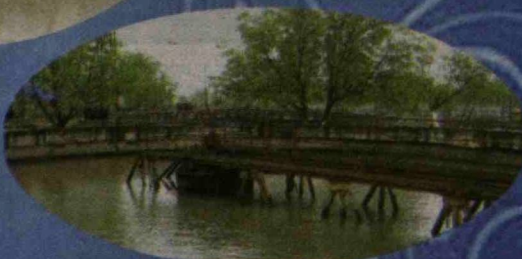
Абдурахим НОСИРОВ,
Филология фанлари доктори,
Савдат НОСИРОВА,

ХТВ тасарруфидagi хорижий тилларга ихтисослаштирилган Давлат умумтаълим мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси

Тошкент вилояти “Сувоқова” давлат унитар корхонаси жамоаси

мазкур тармоқда фаолият кўрсатаётган
иштин-ходимларни касб байрамлари билан
самимий табриклайди.

Ушбу хайрли ва савобли ишда халқимизга
камарбаста бўлаётган сиз азиизларга
соғлиқ-саломатлик ва муваффақиятлар тилайди.

КАСБ БАЙРАМИНИНГ
МУБОРАК БЎЛСИН!

Реклама

Хурматли юртдошлар!

«Асака» банки жамоаси

сизларни НАВРЎЗ байрами билан чин дилдан муборакбод этади!

Юртимиз янада обод ва халқимиз ҳаёти бундан-да фаровон бўлсин!
Дастурхонлардан кут-барақа, турмушингиздан файз армасин,
азиз ватандошлар! Жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин
ва салоҳиятга эга бўлган Ватанимиз янада гуллаб-яшнаверсин!

Байрам муносабати билан қуйидаги муддатли омонат турларини таклиф этамиз:

миллий валютада: «ФАОЛ ТАДБИРКОР» «КАДРИЯТ» «БАРАКАЛИ»	хорижий валютада: «МАДАД» (АҚШ долларида) «ИШОНЧЛИ» (АҚШ долларида) «СТАБИЛЬНЫЙ-1» (еврода)
--	---

Шу билан бирга, «Асака» банки миллий валютада 22 турда ва хорижий валютада 11 турда, қўлай шартларда омонатларни таклиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалида расмийлаштириш мумкин.

Мурожаат учун «Асака» банки бош офиси телефонлари:
(0-371) 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефон	Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	(0-371)	120-83-13	Наманган вилояти филиали	(0-369)	227-15-68
«Автотранспорт» филиали	(0-371)	120-39-85	Навоий вилояти филиали	(0-436)	770-21-29
Шайхонтоқур филиали	(0-371)	140-39-36	Зарафшон филиали	(0-436)	572-40-14
Юнусобод филиали	(0-371)	221-80-67	Бухоро вилояти филиали	(0-365)	770-05-19
Серғели филиали	(0-371)	257-44-10	Бухоро шаҳар филиали	(0-365)	770-11-27
Тошкент вилояти филиали	(0-371)	120-84-13	Самарқанд вилояти филиали	(0-366)	233-65-47
Анджон вилояти филиали	(0-374)	223-80-74	«Афросиё» филиали	(0-366)	221-71-78
Асака филиали	(0-374)	233-21-99	Қашқадарё вилояти филиали	(0-375)	221-07-41
«Фарход» филиали	(0-374)	228-96-63	Сурхондарё вилояти филиали	(0-376)	770-82-12
Фарғона вилояти филиали	(0-373)	244-39-14	Қорақалпоғистон филиали	(0-361)	770-60-59
Марғилон филиали	(0-373)	237-62-23	Хоразм вилояти филиали	(0-362)	228-14-81
Олмалик филиали	(0-373)	432-19-80	Сирдарё вилояти филиали	(0-367)	225-44-03
Қўқон филиали	(0-373)	542-61-01	Жиззах вилояти филиали	(0-372)	226-43-11

Омонатлар Фуқароларнинг банклардаги омонатларини қафолатлаш фонди томонидан қафолатланади.

Сизнинг омонатларингиз:

- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод;
- маълумотлар сир сақланиши тўлиқ қафолатланади;
- эгаллик қилиш ҳамда тасарруф этиш ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда;
- миқдори чекланмаган.

www.asakabank.uz Хизматлар лицензияланган.

«Асака» банки сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини қафолатлайди!

HURRIYAT

Бош муҳаррир
Ўктам МИРЗАЁРОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080 — рақам билан рўйхатга олинган.
Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. Баҳси келишидан нарҳда

Муассис:
Ўзбекистон Журналистлари
ижодий уюшмаси

Ахборот ҳамкоримиз:
Ўзбекистон
матбуот ва
ахборот агентлиги

Тахририятга келган хатлар
доимий эътиборимизда бўлиб,
улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон:
(0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг
бўлими: (0-371) 244-32-91

Топшириш вақти — 20⁰⁰
Топшириш — 18⁰⁰

Индекс: якка
обуначилар ва
ташкilotлар
учун — 233

Манзил: 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz; gazhurriyat@mail.ru

Газета тахририят компьютер марказида терилди
ва дизайнер Нигора Ташева томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Жасур Тожибоев

“O'zbekiston” НМИУ босмахонасида чоп этилади.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.